BRABANT STRIP magazine organiseert:

Een trip in de tijd met

BAKELANDT

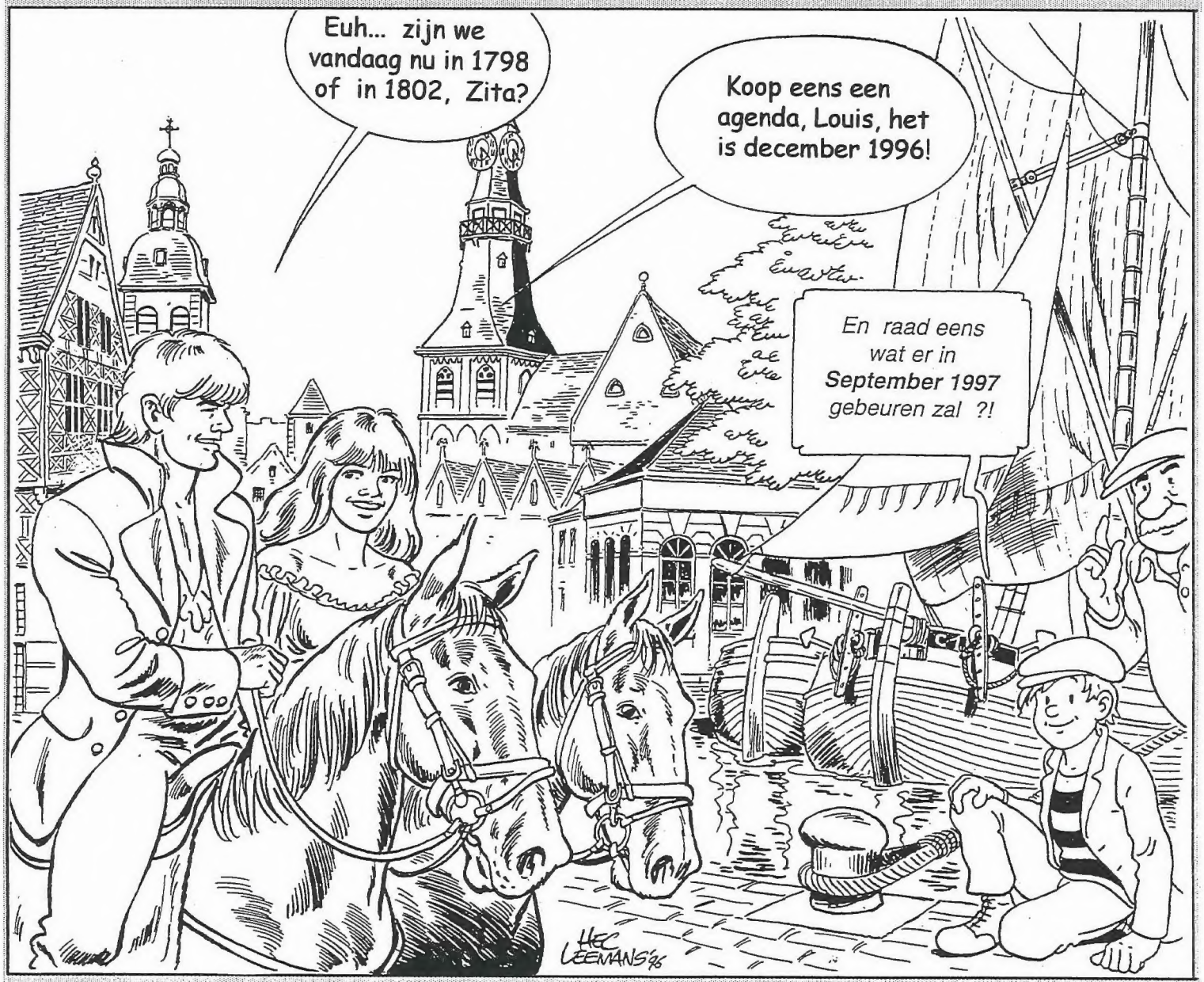
Euh... zijn we vandaag nu in 1798 of in 1802, Zita?
Koop eens een agenda, Louis, het is december 1996!
En raad eens wat er in September 1997 gebeuren zal ?!
HEC LEEMANS '96

Met:

Het grote Hec Leemans interview

Het leven van Lodewijk Bakelandt

En nog veel meer....

nr. 43 december 1996

BRABANT STRIP MAGAZINE

Het Vlaamse stripinformatieblad,
een uitgave van Brabant Strip,
vereniging van stripliefhebbers.

Lidgeld 1997:
(B): 600fr., nr.001-2980926-95
(Nl): 40 Nlg, Giro (aangevraagd)

Redactieadres:
Brabant Strip
Berreweide 34, 1840 Londerzeel.
tel: 052/30.50.40

INHOUD

Duivelskunstenaar	3
Hec Leemans	4
Bakelandt	15
Lezers schrijven	21
Reclamestrips	24

Met dank aan Hec Leemans voor de unieke voorplaat
© Hec Leemans en Standaard Uitgeverij.

(Met dialogen van een ondeugende redacteur)

REDACTIE

Frank Huygens, J.P. Legein,
Willem Gay, Jean Smits.
Werkten mee aan dit nummer:
Martin Floré, Bart Stroobants
Eindredactie en opmaak:
Patrick Vranken.

Overname van artikels of illustraties, zelfs gedeeltelijk, is niet toegelaten zonder uitdrukkelijke toestemming.

Meewerken daarentegen...

Klagen helpt niet

Wéér zit een complete jaargang van ons ledenblad in de kast, en nog steeds hebben we niet alle artikels kunnen plegen waarvan we droomden. Die heeft u dus nog te goed, laat ons zeggen volgend jaar. We hebben de invloeden van de 100-jarige Amerikaanse strip geschetst en daar gaan we nog wat mee door. Doe ons een plezier, beste lezer, en noem ons geen tijdschrift meer. Het blijft de bedoeling de leden van de vereniging een stem te geven, meer niet. Kortom, *ceci n'est pas un magazine*, om het met een beroemd kunstenaar te zeggen. Ja, klasseer ons rustig bij de Belgische schizofrenie. Reacties als: "die en die artikels zijn niks" worden in dank aanvaard, maar zijn zinloos. Het zijn nu eenmaal bijdragen van bereidwillige leden. Wij geloven grààg dat u het zelf beter kunt. Doe het! Niet vergeten, gewoon doen! Gelieve de goede voornemens dus in die zin aan te passen. Een woord van dank gaat naar alle trouwe medewerkers: JP Legein, Paul Thys en de leden van de RSC, Willem Gay, Frank Huygens, Jean Smits, Martin Floré, en al de anderen waarvoor hier de plaats ontbreekt. *De redactie.*

Agenda

22 nov. tot 6 jan. **Antwerpen**
Diabolo, tentoonstelling rond JanBosschaert in Galerie Comic Art&Warehouse, St. Jacobsmarkt 73 (Mecanic Strip). Alle dagen van 10 tot 18u., behalve zondag.

5 dec. tot 5 jan. **Antwerpen**
Clues, tentoonstelling rond JanBosschaert met litho's gebaseerd op het werk van gitarist Emiel van Egdom.
Wolstraat 4, woensdag t/m zaterdag van 12 tot 18u.

7 tot 22 december **Temse**
Expo *Kerstkaarten van striptekenaars*, in "De Watermolen", Wilfordkaai 23, toegankelijk op zaterdagen en zondagen van 14 tot 18u. Er zijn kaarten te bewonderen van Hergé, Franquin, Bosschaert, Merho, enz. Ter gelegenheid van deze expo wordt een kerstkaart-met-strip uitgegeven van **MERHO**, prijs 50fr.
info: 03/771.05.40

tot 23 december **Antwerpen**
Mooie tentoonstelling rond Antwerpenaars en Antwerpen in het stripverhaal, in de KB -"boeren"-toren aan de Eiermarkt.
Gratis toegang.

tot 31 december **Brussel.**
Tentoonstelling over de Beroemde Belgische Bollen in de strip, in het Atomium zelf.

tot 5 januari 1997 in het B.C.B, Brussel
Tentoonstelling: de geboorte van Blake en Mortimer

12 januari 1997 **Berchem (A)**
3de grote strip- platen & Cd-beurs in het Alpheusdal, van 10 tot 18u. info 03/236.25.40

19 januari 1997 **Aarschot**
11° internationale strip- en platenbeurs in de stadsfeestzaal. Vanaf 10u., info 016/44.67.33

9 februari 1997 **Nieuwenrode**
4de stripbeurs in de Oude Pastorie, in het centrum.
info: 015/71.20.60

23 maart 1997 **Opwijk**
Stripbeurs, info: 052/35.61.65

29/30 maart 1997 **Middelkerke**
Ruilbeurs in tent bij het Casino, 10-18u., met uitsluitend strip-winkels en zo'n 20 tekenaars. Leden gratis entree. Er is ook een Brabant Strip-stand.

6 april 1997 **Leuven**
Brabant Strip beurs in het zaal het Bad. vanaf 10u.

17 mei 1997 **Den Bosch**
5° Stripbeurs in de Brabanthallen met 250m. tafel, tekenaars, veiling en striptas. Uiteraard is er een Brabant Strip -stand.
info: (0031) (0) 402521009

2 tot 17 augustus 1997 **Middelkerke**
Stripfestival met *Nero* als thema, en de uitgave van twee speciale Nero's. Info daarover volgt.

13/14 december 1997 **Turnhout**
Stripgidsdagen in de Warande

Duivelskunstenaar slaat toe in Frankrijk

De pijn van het succes

Jan Bosschaert was onlangs te gast op het Franse festival van **Illzach**. In zijn bescheidenheid verwachtte hij daar in alle rust zijn duimen te kunnen draaien. De Fransen werden echter wild, zodat J.B. ons met een mengeling van trots en ellende zijn gezwollen, zwart uitgeslagen vinger kon tonen. Bovendien ontving hij aldaar de *Prix Jeunesse '96*. Internationale klasse, we hebben het toch altijd gezegd? Slechts drie albums van Sam werden tot nu toe vertaald in het Frans, hopelijk komt daar verandering in. Tot begin januari lopen in Antwerpen nog twee tentoonstellingen die uw aandacht en bezoek verdienen (afb: *Diabolo*).

Het einde van Sam?

Vorige maand vingen we het "niet bevestigde" nieuws op dat Jan Bosschaert zou stoppen met *Sam*. De tekenaar is niet erg gelukkig met dat gerucht, want er is niets van aan, verklaart hij zelf: "ik heb er jaren over gedaan om tot een echte stripreeks te komen, waarom zou ik ze dan nu laten schieten?". Waar ging het om? Het is zo dat het contract met de uitgever voor zeven albums afgelopen was, maar ondertussen zijn de onderhandelingen rond voor een volgend Sam-album.

Het betere jeugboek

Jaja, het is alweer enkele jaren geleden sinds de meeste van onze lezers nog eens *jong* geweest zijn, maar wie ondertussen al kinderen heeft, weet dat de meest succesvolle jeugdschrijver van het moment Marc De Bel heet. Jan Bosschaert illustreerde in de loop der jaren al zo'n twintig van zijn werken, voorkaften of prachtige illustraties. Twijfel er *niet* aan dat die boekjes het voorwerp van verzameling zullen worden. Ter gelegenheid van de Antwerpse boekenbeurs werden alweer twee kunststukjes voorgesteld die voortkwamen uit deze samenwerking: *Malus* en *Kerstfeest bij oma Fief*. Het tweede is een verhaal met veel paginavullende tekeningen, en een béétje tekst. Echt iets voor stripliefhebbers dus. Wie nog een cadeau zocht om te laten schenken door de jolige Kerstman of het wroetende nieuwjaarsvarken, en iets verder wil kijken dan de obligate Samsom, hoeft niet verder te zoeken. (verschenen bij het Davidsfonds).

Kieke*banus* : clash of the titans

De pijnlijke confrontatie tussen de familie Kiekeboe en de Urbanussen, die we in een vorig nummer al aankondigden, is een feit. In een uitzonderlijk stripje maken Merho en Linthout duidelijk waarom beide reeksen tot nu toe in verschillende albums speelden. Vanwege de verregaande onenigheid tussen beide families waren er voor de voorstelling van het album *Liefde en Formol* twee officiële plechtigheden voorzien. Urbanus had gezorgd voor een sfeervolle locatie, café-frituur Het Fruithof. De lustige deuntjes van het orkest *De rustende moeders* hielden er op onnavolgbare

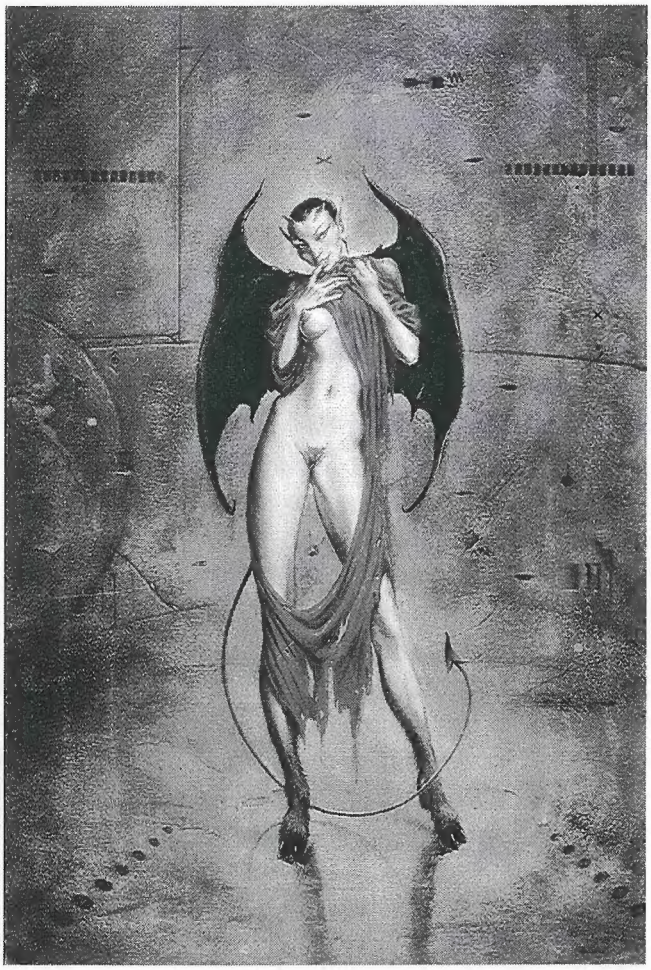

wijze de moed in. Ondertussen gaf de familie Kiekeboe présence in het kasteel iets verderop. Voor Willy Linthout betekende de presentatie van het album het afsluiten van een moeilijke periode. "Niet te doen", zuchtte hij, "wérk, wérk dat we daarmee gehad hebben. Bij het opzetten van deze strip was natuurlijk niet voorzien dat *Urbanus* van uitgever zou veranderen" De tekenaar zag er nochtans stralend uit, de slopende onzekerheid die gepaard ging met de overname van zijn stripreeks viel duidelijk van hem af. "Ik voel me goed in mijn vel bij Standaard Uitgeverij" verklaarde Linthout, die zich lovend uitliet over zijn nieuwe werkgever. Urbanus bleef bij dat alles zoals gewoonlijk zijn eigenste zelf. Het is duidelijk dat de uitgever met het binnenhalen van *het lastige kapoentje* nog niet aan het einde van zijn miserie is. Als dat maar goed gaat...

Er kan er maar één winnen...

...en dat is Rob Asselberg. Hij gaf het juiste antwoord (*Pilwedstrijd*) en werd door die éne onschuldige hier op de redactie beloond met een gratis abonnement op de *Tuf Tuf club*! Laat de champagne knallen, Rob!

Hec Leemans :

"Ik ben geen geschiedenisleraar"

Hec(tor) Leemans is één van de meest ondergewaardeerde Vlaamse tekenaars en scenaristen. Hoewel hij (nog) niet de verkoopscijfers haalt die hij al jaren verdient, blijft hij met reeksen als Bakelandt en Nino een grote verscheidenheid aan lezers boeien. Ruim twintig jaar is hij al aktief als tekenaar en scenarist van de pseudohistorische vrijbuiter Bakelandt, waarvoor hij vorig jaar beloond werd met het peterschap van een heus Bakelandtbos. Niet alleen getuigt die reeks van kwaliteit en vakmanschap, maar de scenario's van Nino zorgen ervoor dat hij ook een nieuw en jonger publiek aanspreekt. Leemans, een echte workaholic, is tevens de drijvende kracht achter de Vlaamse Onafhankelijke Stripgilde, een wettelijk erkende beroepsvereniging die de belangen verdedigt van tekenaars, scenaristen en debutanten in de Vlaamse stripwereld. Stof genoeg dus om hem eens uitgebreid aan het woord te laten.

Martin Floré

Hec Leemans (° Temse, 28.01.1950) genoot een grafische opleiding tekenen en schilderen aan de academie van Dendermonde, en al op jonge leeftijd debuteerde hij als stripmaker : eerst als tekenaar van decors en al snel als zelfstandige tekenaar en scenarist. *Brian Howell* was de eerste serie waaraan hij in 1969 meewerkte, aan de zijde van Sylvain Polfliet. Later, tijdens zijn legerdienst in 1972, nam hij *Jager Jansens* over, de creatie van Merho. Het verhaal is welbekend. Voordien had hij al de komische reeks *Circus Maximus* gecreeerd, die later zou verschijnen in het Nederlandse stripblad *Eppo* en waarvoor Raoul Cauvin een paar scenario's zou schrijven. Op 20 oktober 1975 startte Hec Leemans echter met een nieuwe reeks : *Bakelandt en de roversbende van het Vrijbos* verscheen in *Het Laatste Nieuws / De Nieuwe Gazet*. Twee jaar later zou ook zijn goede vriend Merho bij dezelfde krantengroep starten met *Kiekeboe*. Twintig jaar later is Leemans nog steeds even gedreven bezig met Bakelandt, waarvan ondertussen al 71 albums verschenen.

Twintig jaar, het is niet niks. Had je dat zelf verwacht?
Wat moet ik daar op antwoorden ? Ik herinner mij dat ik ooit tegen Robert Merhottein zei, toen we elk zo'n 25 albums op ons palmares hadden, of hij zich kon voorstellen dat we de dertig zouden halen. Nu zeggen we dat niet meer, de kaap van honderd ligt voor ons. Laat ik zeggen dat we zeker het jaar 2000 halen.

Laat ons even teruggaan in de tijd. Zijn er nog herinneringen aan je eerste stappen in de stripwereld met Brian Howell?
Dat is voor mij inderdaad een tijd geleden. Men komt altijd maar terug op die Brian Howell, terwijl dat maar kortstondig heeft geduurd, hoop en al twee jaar. Uiteindelijk is die strip niet zo belangrijk voor mij. Ik was in die periode ook bezig met andere projecten, andere verhalen op stripgebied waarvan uiteindelijk niets is terechtgekomen. Nu, 25 jaar later, kan ik daar op een objectieve manier op terugkijken. Ik heb nog enkele van die probeersels in mijn bezit, en ik moet zeggen, voor een twintigjarige waren ze -in alle bescheidenheid- niet slecht (lachje).

Die belangstelling voor strips en tekenen in het algemeen, had dat iets te maken met je studierichting ?
Kijk, ik ben ervan overtuigd dat je op school nooit kan leren tekenen. Je hebt het talent of niet. Het enige voordeel van een academie is dat je 5 jaar voorsprong hebt op andere richtingen. Daarmee bedoel ik dat je op een academie, op voorwaarde dat de leraar ook meevalt, sneller inzicht krijgt in heel wat zaken. Zeker inzake techniek, trukjes, wetenschap enz. In dat perspectief leer je op een academie allerlei dingen die je anders op je eentje moet zien uit te vissen .

Wat beschouw je dan wel als het echte debuut, als het Brian Howell niet is ?
Mijn echte debuut is Bakelandt. Voordien ben ik in het leger geweest en was ik bezig met een aantal proefprojecten die natuurlijk geen geld opbrachten, maar die me wel veel tijd en energie kostten. Zo had ik een twintigtal platen getekend van een verhaal op een scenario van Daniel Jansens: *Dingo en Co.* Die platen zijn op een bepaald moment verloren gegaan. Zelf heb ik er nog maar twee of drie van in mijn bezit. Het was de bedoeling dat het verhaal in de nederlandstalige editie van *Pilote* zou komen. Die editie is echter nooit verschenen en dat project viel dus in het water, verloren werk eigenlijk.
(Het weekblad -later maandblad- Pilote startte in 1959 en was eind de jaren zestig, begin zeventig, toonaangevend en bepalend voor de ontwikkeling van de negende kunst. Het leverde talenten op als Uderzo, Goscinny, Claire Bretécher, Tardi, Giraud/Moebius en tal van anderen die aan het stripverhaal een onomkeerbare wending hebben gegeven -MF).

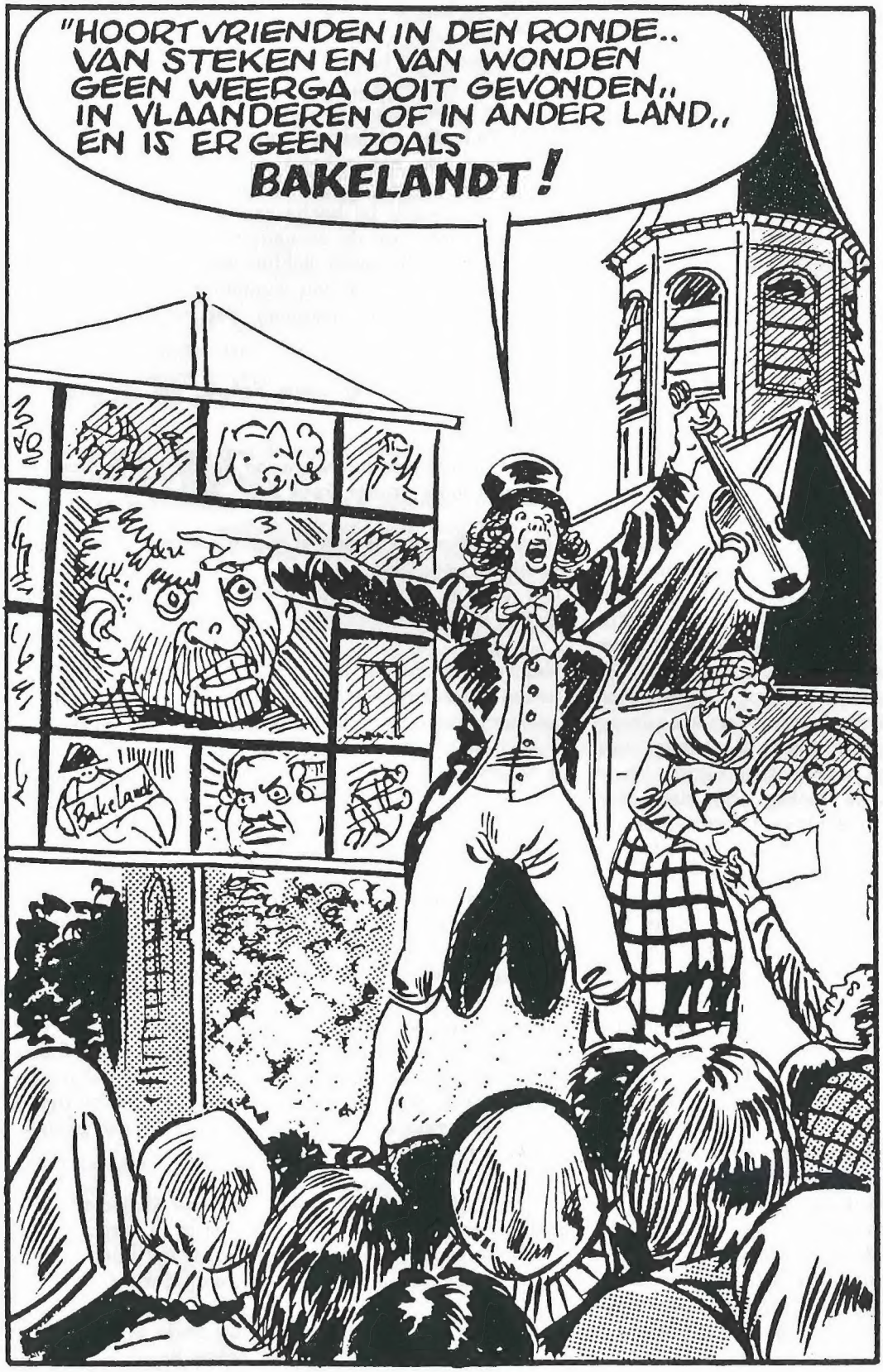
"HOORT VRIENDEN IN DEN RONDE..
VAN STEKEN EN VAN WONDEN
GEEN WEERGA OOIT GEVONDEN,,
IN VLAANDEREN OF IN ANDER LAND,,
EN IS ER GEEN ZOALS
BAKELANDT!

Door de mondelinge overlevering werd de echte Bakelandt een berucht rover, een monster. In album 1, De bloedwet, wordt passend verwezen naar die legendevorming.

In die tijd, het begin van de jaren zeventig, werd flink geëxperimenteerd met de strip, onder invloed van o.a. hetzelfde *Pilote*. Heb je toen ook strips gemaakt rond moderne thema's?

In '73 of '74 kreeg ik wel van de Toonder Studio's in Nederland het aanbod om een strip te maken rond de milieuproblematiek. Ik kon daar aan de slag als tekenaar, maar heb dan de tactische fout gemaakt dat scenario zelf te willen schrijven, terwijl ik daar nog niet rijp voor was. Ook dat project is dus na een aantal maanden gestrand. Ik had het wel als tekenaar aangekund, maar niet als scenarist. Ik heb dan Circus Maximus terug opgepikt. Dat was een gagstrip waarvoor Pirana - die ik kende van de academie- enkele gags heeft geschreven en die ik dan uittekende. Ik wilde die strip aanvankelijk uitbouwen tot een serieuze gagstrip, en in '77 heb ik die ook verkocht gekregen aan het weekblad *Eppo*.

Circus Maximus dook terug op in het *Suske en Wiske weekblad.*

Dat was eigenlijk op verzoek van Standaard Uitgeverij, die enkele stroken van Circus Maximus liggen hadden en het wel geschikt vonden voor het weekblad. Ik vond het wel jammer dat het in die vorm werd gepubliceerd, zodat ik wat later beslistte om er een gagstrip van te maken. Dat ligt momenteel ook stil, maar ik ben wel ernstig van plan om er een volwaardige produktie van te maken. Gebrek aan tijd is momenteel de grote tegenstander .

Ondertussen was je ook al met Bakelandt begonnen, maar toen je ging solliciteren bij Uitgeverij Hoste had je twéé series in de tekenmap zitten.
Dat klopt. De tweede serie was *Joachim Murieta* en dat was een westernstrip die zich voornamelijk afspeelt tijdens de goldrush. Joachim Murieta was eigenlijk ook een soort Bakelandt, zeg maar een moderne Robin Hood, in die tijd dan. *(Hec Leemans geeft een gedetailleerde uitleg over de periode van de goldrush waarin de avonturen van Joachim Murieta zich zouden afspelen. Het valt tijdens zijn uiteenzetting op dat hij zich ook voor dat idee grondig gedocumenteerd had MF)*

Je hebt later nooit met het idee rondgelopen om dat toch nog uit te werken tot een serie?
Ik heb daar inderdaad later aan gedacht, maar weinig tijd, slechts twee handen en maar 24u per dag... hebben daar anders over beslist.

Toch zijn er nog andere reeksen gekomen. Zo ging je in het begin van de jaren '90 nog van start met *Kowalski*.
Dat is een reeks met een zeer lange voorgeschiedenis. Om het kort samen te vatten: in het begin van de jaren tachtig had Eppo mij gevraagd om een truckerstrip te maken. Nu wist ik niet veel van truckers, maar in die periode was er een hele *hype* rond dat wereldje. Er waren films en feuilletons gemaakt rond die gasten met hun CB's en zo. Nu, ik startte met iets dat ik *Trucking Johnny* noemde (lacht), en het hoofdpersonage heette Kowalski. De toenmalige hoofdredacteur vond dat geen goede naam en maakt daar Johnny Carradine van. Ik vond Kowalski een veel pakkender naam, voor één keer geen Amerikaanse naam. Eppo is twee-drie keer terug gekomen op dat project, en hun laatste voorstel was om het hele verhaal over te hevelen naar Europa en er een komische reeks van te maken, die dan *Max Laadvermogen* als titel zou meekrijgen. Uiteindelijk is de serie dan getekend door Cees De Boer. Nu had ik er ondertussen ook al zo'n 25 platen voor gemaakt. Ik zag wel wat in die strip en wilde dat ook verder uitbouwen, maar dan niet in de komische richting. Ik gaf de voorkeur aan de wereld van spionnen en geheimagenten en zag dus ook af van de truckerswereld. Eind '88 ben ik er dan naar Standaard Uitgeverij mee gestapt. Het kwam ook deels omdat ik toen... (aarzelend) in een zware depressie zat na een mislukt filmavontuur. Er zijn dus nogal wat mislukkingen geweest in mijn leven.

Wil je iets over dat mislukt filmavontuur vertellen?
Twee jaar voordien had ik aan een filmproject gewerkt dat uiteindelijk goedgekeurd was door de filmcommissie. Er werd een budget van 1.800.000 fr. vrijgemaakt voor de preproduktie. Kort nadien ben ik in conflict geraakt met die producent *(H.L. noemt liever geen namen -MF),* omdat die zijn eigen versie van het scenario had gemaakt en dat pikte ik niet. Ik ben naar de filmcommissie getrokken en heb het hele project gesaboteerd en gecounterd. Het moest een film worden over één van de albums van Bakelandt, maar in de versie van de producent vond ik als auteur van de serie geen enkele gelijkenis meer terug. Rooie Zita kwam er niet eens in voor, om maar iets te zeggen. De Crevecoeur was veranderd in een zwakkeling van een commandant, met een huidziekte, en er waren meer van die veranderingen. Dat wou ik niet en zodoende heb ik de hele boel tegengehouden en gekelderd. Dat heeft me acht à tien maanden werk gekost en veel geld. Uiteindelijk heeft het me in '88 een redelijk zware depressie opgeleverd. Ik had voor heel die bedoening ook een medewerker aangetrokken, en wat doe je daar mee? Ga je die ontslaan of werk je daar verder mee? De bedoeling was aanvankelijk dat die medewerker zich meer met Bakelandt zou bezig houden, dat ik de tekeningen beetje bij beetje aan hem zou overlaten en dat ik mij meer op de scenario's kon concentreren. Ik zou wel het tekenwerk lichtjes aanschetsen, zodat ik uiteindelijk meer tijd zou kunnen besteden aan iets anders. Zo is het gekomen dat ik Kowalski heb opgestart.

Was die medewerker Claus Scholz, die nu nog mee helpt aan Bakelandt?
Inderdaad.
(Claus Scholz werkte vroeger bij Studio Vandersteen en later ook in de Studio Frank Sels - MF).

Ondertussen was je ook al begonnen met scenario's te schrijven voor Nino.
Dat was in 1989. Ik wisselde in die tijd een aantal ideëen uit met Dirk Stallaert, wat resulteerde in Nino .

Het valt me op dat Bakelandt, Kowalski en Nino drie totaal verschillende series zijn, die totaal geen verwantschap met elkaar hebben. Ook de scenario's zijn van een geheel andere stijl.
Ik teken zeer graag, maar ik heb het blijkbaar in mij om scenario's te maken. Dat lukt momenteel ook aardig en ik moet zeggen, van alle scenario's die ik maak, doe ik Nino het liefst.

Je zei ook al eens dat de scenario's van Nino verfrissend om te maken zijn. Komt dat omdat ze eenvoudiger zijn dan die voor Bakelandt?
Het zijn zeker geen eenvoudige scenario's. Het is niet omdat een verhaal een komische invalshoek heeft dat het daarom eenvoudiger zou zijn. Ik heb nooit gedacht dat het maken van een komische avonturenstrip persé simpeler zou zijn dan het maken van een realistische strip. Het is verfrissend omdat het totaal nieuw thema is, maar in zekere zin toch weer een soort van pseudo-historische strip.

Vanwaar die voorliefde voor historische thema's?
Ik hou ervan om de tijd die voorbij is te herscheppen, opnieuw samen te stellen. Voor mij is dat interessanter dan de huidige tijd gewoon te zitten natekenen .

Dat brengt ons bij Bakelandt. De serie is zeker geen historische weergave van de echte Bakelandt. Is het niet vreemd dat een berucht rover, waarschijnlijk een moordenaar, een heldenrol speelt in een strip?
Wel, daar is één en ander over te zeggen. Bakelandt behoorde zeker tot een roversbende, maar was geen

moordenaar, hij ging tenminste niet op pad uit moordlust. De "bende" was in feite een groep arme sloebers die enkele overvallen pleegde, waarschijnlijk uit miserie, en daarbij zijn doden gevallen. De processtukken uit die tijd spreken, als ik me niet vergis, van "doodslag". Natuurlijk had die rechtszaak een voorbeeldfunctie. Het eerste werk dat na het proces over Bakelandt&co verscheen, was een zeer moralistisch boek van ene kannunnik Huys, waarin de goddeloze bende zeer streng veroordeeld wordt. In die tijd maakte men over zulke voorvallen ook liedjes, die overal op de kermissen vertolkt werden door rondreizende zangers. De overlevering gebeurde nog hoofdzakelijk mondeling - hoeveel mensen konden toen lezen? - en we weten allemaal welke proporties een verhaal op die manier kan aannemen. In de volksmond is Bakelandt dan uitgegroeid tot de baarlijke duivel, die onder de guillotine eindigde. Dat alles sprak dus erg tot de verbeelding, want zoveel sensationeel nieuws was er nu ook weer niet op het platteland.

Het is te vergelijken met de onuitroeibare verhalen rond de moorden van Beernem?
Juist, dat is net hetzelfde. En we moeten zover nog niet teruggaan, we maken ook vandaag nog mee hoe zo'n gerechtszaak een groot deel van de bevolking in beroering kan brengen. Zelfs met de huidige audiovisuele middelen is het zoeken naar dé waarheid er niet eenvoudiger op geworden. Maar een beschrijving van het leven van de historische Bakelandt moet dus zeker niet gezocht worden in de strip.

Hoe belangrijk is dan het historische element? Af en toe duiken wel historisch verantwoorde gebeurtenissen en figuren op, maar de verhalen zijn toch hoofdzakelijk gefantaseerd?
Dat was een bewuste keuze. De verhalen zijn inderdaad in hoofdzaak fantasie, maar dan wel op zo'n manier dat dingen die ik vertel, hadden kunnen gebeuren. Ik baseer me wel op de geschiedenis en op bepaalde historische feiten, maar fantaseer daarover. In *Het Arendsnest* laat ik zo Charlepoeng optreden. Die man heeft echt bestaan, maar de dingen die hij in mijn album doet, kloppen niet met de werkelijkheid, hoewel de kern van het verhaal wel degelijk historisch verantwoord is. Om het duidelijk te maken : aan het eind van de jaren 1780 werden in de Koninklijke Munt in Brussel Gouden Leeuwen geslagen, dat waren Belgische/Nederlandse munten, voor de Oostenrijkse Nederlanden. Toen die goudvoorraad geslagen was, vielen de Fransen binnen, in 1794, en de Oostenrijkers sloegen op de vlucht. Wel, die goudvoorraad is op tijdens of na die inval totaal verdwenen. Dat is wel degelijk een historisch gegeven, dat ik uit een brochure van de Belgische Munt gehaald heb. Wat is nu mijn fantasie? Charlepoeng heeft die goudschat, die Gouden Leeuwen, in zijn bezit en wil daarmee een opstand financieren tegen de Fransen. Het verhaal laat ik spelen tegen een decor dat *Het Arendsnest* heet. Dat was een hoeve in Hoegaarden, waar de Oostenrijksgezinden werkelijk in het geheim vergaderd hebben. Zo laat ik de werkelijkheid en mijn fantasie in elkaar lopen.

De fatale levensloop van de historische Bakelandt kon ook moeilijk in de strip verwerkt worden, want het zou letterlijk een snel "einde" betekend hebben. Verwerkt in een nachtmerrie (in De jongens van Turnhout) kan het wel. Merk op dat dergelijke scènes de serie duidelijk bij het realistische genre klasseren en eigenlijk ongebruikelijk zijn in de Vlaamse krantenstrip.

Waarschijnlijk is dat ook noodzakelijk om de reeks aan de gang te houden?
Natuurlijk, tenslotte is de periode binnen welke Bakelandt zich kan bewegen vrij beperkt : de inlijving van onze gewesten bij Frankrijk duurde amper twintig jaar. Ik ben wel verplicht om wat sprongen te maken in de tijd, anders waren we nooit verder gekomen dan verhaal 15.

Krijg je dan nooit opmerkingen van geschiedeniskenners die jou op de vingers tikken omdat je een loopje neemt met de werkelijkheid?
Je bedoelt waarschijnlijk reacties in de zin van: "dat klopt niet en dat en dat ook niet". Dat is al gebeurd, ja. Meestal verrassen die reacties mij zelfs in de positieve zin. Het gebeurt dat ik iets gefantaseerd heb met een historische achtergrond, en dat ik reacties krijg als: "ja, wat je beschrijft is juist, en ik zal je nog meer zeggen, dit en dat is ook nog gebeurd". Zo zijn leden van een jeugdbeweging op een bepaald moment naar Durbuy getrokken om het verhaal *De Zwarte Weduwe* na te spelen in de vorm van een rollenspel. Nu was ik voor dat verhaal ook naar Durbuy geweest, om gebouwen en locaties te fotograferen en dokumentatie te verzamelen. Ik heb daar een aantal locaties voor gebruikt, maar ook enkele plaatsen gewoon gefantaseerd, ondermeer een kapel en een kerkhof. Ik had namelijk een kapel nodig waarin een lijk opgeborgen kon liggen. Die jongens van de Chiro zijn in Durbuy overal gaan navragen waar ze die plaats konden vinden. Die bestond natuurlijk niet, maar de bewoners vertelden er bij dat er ooit wel een kapel en kerkhof in Durbuy geweest waren. Dat is ook wel logisch, als er nog een kerkhofmuur aanwezig is,

moeten er vroeger ook een kerkhof en een kapel geweest zijn. Je zou dus kunnen stellen dat mijn fantasie de werkelijkheid benadert. Mijn verhalen kunnen zo geïnterpreteerd worden dat ze toch historisch verantwoord zijn.

De kenners hebben naar het schijnt toch problemen met de verhalen over de Boerenkrijg, waar personen, plaatsen en data wel eens door elkaar gehaald worden.
De Boerenkrijg zélf interesseert me weinig of niet. Mijn belangstelling gaat uit naar de Franse tijd, die belangrijke periode in onze geschiedenis die begon met de Franse Revolutie. Dat was het begin van de moderne tijden, de eerste technologische ontwikkelingen en het ontstaan van de democratie zoals we ze nu kennen. Dàt vind ik interessant, om een figuur Bakelandt te laten evolueren in die woelige tijden. Maar dat vlaggenzwaaien rond die Boerenkrijg... dat is niets voor mij. Dat was tenslotte een poging tot contrarevolutie vanuit conservatieve hoek, geleid door de adel en de kerk, die zich in hun macht bedreigd zagen. Ik heb in dat verband wel eens een vraag gekregen van een of andere organisatie om een speciale strip te maken met de figuur van Bakelandt, rond dat Boerenkrijgthema. Wel, ik weiger om mezelf en mijn figuren voor de kar van één of andere politieke of ideologische strekking te laten spannen.

Je gelooft dus niet dat de strijd tegen de Fransen het gerechtvaardigde verzet was tegen een vreemde bezetter, een vrijheidsstrijd?
Ja maar, waarvàn wilden die verzetstrijders ons bevrijden? Van de noodzakelijke moderniseringen in het gerechtelijk apparaat en in de gemeentelijke administratie? Van de ontluikende democratie, die de autoritaire heerschappij van de Kerk en de adel over de gewone man wou ondermijnen? Het is ongetwijfeld zo dat de Fransen zich hier gedragen hebben als een koloniale mogendheid, en ze zijn door hun autoritair en gewelddadig optreden nooit echt populair geworden. We kunnen betreuren dat het op die manier gegaan is. De hervormingen die ze meebrachten, waren echter noodzakelijk, want tenslotte zijn ze de basis geweest voor de vorm van bestuur die we vandaag nog kennen. Dat geldt voor de Belgische staat, maar zelfs voor haar tegenstanders. We mogen toch veronderstellen dat een onafhankelijk Vlaanderen de objectieve rechtspraak, het gemeentebestuur, de burgerlijke stand en het Vlaamse parlement niet gaat afschaffen? Wel, dat zijn nu net de gevolgen van de vernieuwingen van de Fransen. De eindbalans is dus positief geweest. Daarom was het verzet nutteloos, en het is op vrij korte tijd gebroken omdat een groot deel van de bevolking, in de steden bijvoorbeeld, de hervormingen wél steunde.

In de strip treedt Rollier, een belangrijk boerenleider, nochtans verschillende keren op als een sympathieke verzetsheld en zelfs een vriend van Bakelandt?
mmm... is dat zo? Ik denk toch niet dat hij zo'n belangrijke rol speelt. Het is natuurlijk zo dat ik er niet zomaar op los fantaseer, ik steun mijn verhalen op

Onder: een mooie collectie boerenleiders bij elkaar in De prins van Oranje. Het is zeer onwaarschijnlijk dat een dergelijke volledige vergadering op topniveau zich ooit voordeed, maar voor de auteur is het natuurlijk een handige kunstgreep om in één keer de belangrijkste personages voor te stellen.

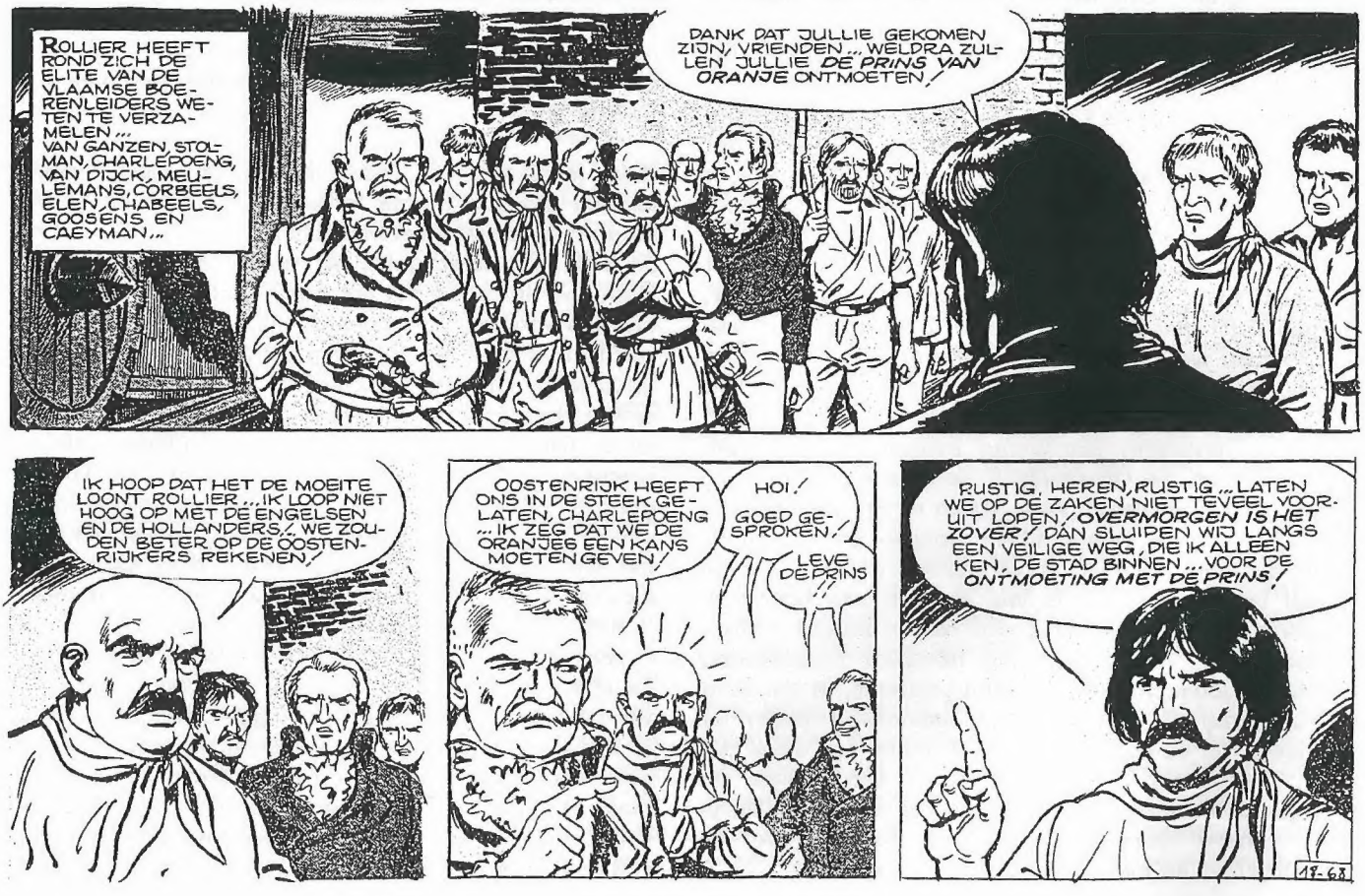
ROLLIER HEEFT ROND ZICH DE ELITE VAN DE VLAAMSE BOERENLEIDERS WETEN TE VERZAMELEN... VAN GANZEN, STOLMAN, CHARLEPOENG, VAN DIJCK, MEULEMANS, CORBEELS, ELEN, CHABEELS, GOOSENS EN CAEYMAN...
DANK DAT JULLIE GEKOMEN ZIJN, VRIENDEN... WELDRA ZULLEN JULLIE DE PRINS VAN ORANJE ONTMOETEN!
IK HOOP DAT HET DE MOEITE LOONT ROLLIER... IK LOOP NIET HOOG OP MET DE ENGELSEN EN DE HOLLANDERS,... WE ZOUDEN BETER OP DE OOSTENRIJKERS REKENEN!
OOSTENRIJK HEEFT ONS IN DE STEEK GELATEN, CHARLEPOENG ... IK ZEG DAT WE DE ORANJEE EEN KANS MOETEN GEVEN!
HOI!
GOED GESPROKEN!
LEVE DE PRINS!!
RUSTIG, HEREN, RUSTIG... LATEN WE OP DE ZAKEN NIET TEVEEL VOORUITLOPEN! OVERMORGEN IS HET ZOVER! DAN SLUIPEN WIJ LANGS EEN VEILIGE WEG, DIE IK ALLEEN KEN, DE STAD BINNEN... VOOR DE ONTMOETING MET DE PRINS!
18-68

historische gegevens en feiten, zoals de Boerenkrijg. De geschiedenis valt nu eenmaal niet te loochenen, en vormt de achtergrond voor de avonturen van Bakelandt. Maar ik weiger dus om *geschiedenisleraar* te zijn. Het stoort mij soms in de verhalen van *Alex* dat Jacques Martin de geschiedenis voorop zet en te weinig aan het avontuur zelf denkt. De geschiedenis mag aanwezig zijn, maar in beperkte mate wat mij betreft.

Je moet er je eigen draai kunnen aan geven ?
Ja, de lezer mag er niet te veel mee verveeld worden. Als je wilt, kan je elke keer een heleboel historische gegevens opsommen in je verhaal. Maar dat is ten eerste een te gemakkelijke oplossing, want je schrijft het nagenoeg volledig af uit brochures en boeken, en ten tweede kan dat vervelend zijn voor de lezer, want die wil dat het verhaal opschiet. Dat is natuurlijk mijn persoonlijke mening, maar ik denk ook dat van tal van andere lezers die mening delen.

Toch heb ik de indruk dat je met Bakelandt vooral een volwassen publiek wil bereiken, zonder daarbij de jonge lezers te verwaarlozen. Voel je dan niet een beetje het buitenbeentje bij Standaard Uitgeverij in vergelijking met bvb. Kiekeboe?
Onderschat Kiekeboe niet, want die strip bereikt een zeer ruim publiek, niet alleen de kinderen. Kijk, ik heb met Bakelandt altijd geprobeerd voor zo'n breed publiek te werken, maar ik denk dat ik een meer gespecialiseerd publiek bereik. Voor Bakelandt moet je al een beetje interesse hebben voor geschiedenis en dergelijke. Met een held als Kiekeboe zijn de keuzemogelijkheden qua onderwerpen voor de verhalen natuurlijk oneindig veel ruimer. Ik zit dus wel met zekere beperkingen.

Je mikt dus op een meer volwassen publiek, maar gaat dat dan ook niet ten koste van oplage en verkoopcijfers?
Dat is juist, maar ik kan geen kinderstrip maken, ik kan het gewoon niet. Ik kan *Nino* maken, maar ik beschouw Nino ook niet als een typische kinderstrip. Ik zou bvb. geen *Jommeke* kunnen maken, omdat ik geen affiniteit heb met dat publiek. Een kinderalbum maken voor een publiek tussen 7 en 10 jaar kan ik gewoon niet. Ik ben Jan Ruysbergh niet, ik ben Jef Nys niet *(eerstgenoemde heeft de serie overgenomen van Jef Nys, en blijkbaar heeft de oplage daar niet onder geleden - MF)*

Volwassenenstrips moeten het qua oplage steevast afleggen tegen de meer populaire familiestrips.
Een realistische strip verkoopt altijd minder dan een humoristische strip. Dat is nu eenmaal zo en het is ook nooit anders geweest. *XIII* en *Largo Winch* zijn zeer zeldzame uitzonderingen.

Wordt Bakelandt dan niet in een "populaire" rol gedrongen door de verkoopcijfers?
Bakelandt is in de loop der jaren toch geëvolueerd van een ruwe vrijbuiter, een rovershoofdman, naar een soort van moderne Robin Hood. Verdediger van zwakken en ...
Weduwen en wezen.

In De jongens van Turnhout vechten Bakelandt en Pé aan de zijde van de boeren, tegen de Fransen. Het is echter Zita die in dit album de mening van de auteur vertolkt.

Inderdaad. Opvallend is dit citaat van Pé Bruneel uit *Mensenjacht* : "Wij overvallen geen postkoetsen meer, we proberen als respectabele smokkelaars door het leven te gaan". Dat vond ik in vergelijking tot de eerste albums bijna een stijlbreuk.
(lacht uitbundig) Dat is een beetje ironisch natuurlijk, want voor het verhaal was het nodig dat ik kon verklaren waarom Bakelandt en zijn trawanten die postkoets niet wilden overvallen. Rooie Zita wilde in feite speciaal dié postkoets overvallen omdat ze mooie jurken en andere vrouwelijke attributen vervoerde. Ik had eigenlijk een smoes nodig.

Maar je kan toch niet ontkennen dat Bakelandt geëvolueerd is ?
Hij is geëvolueerd naar een meer beschaafde struikrover en dat is ondermeer onder invloed van die episodes met Schulmeister, de topspion van Napoleon. Nu, hoe is dat gekomen? Een aantal jaren geleden, ik denk zo'n 15 jaar, ben ik naar Redu geweest, dat dorp in de Ardennen, bekend om zijn boeken, en ik vond in één van de kraampjes een boek over Schulmeister met de titel *L'espion de Napoléon*. Die Schulmeister is een beetje tussen de plooien van de geschiedenis gevallen omdat men in die tijd bijna nooit over spionnen schreef. Men vond dat altijd vreemde en onbetrouwbare mensen, en zodra hun rol was uitgespeeld, werden ze gewoon vergeten. Nu had die man een vrij hoge functie, want hij stond ongeveer onder direct bevel van Napoleon. Hij had in zijn tijd heel straffe toeren uitgehaald en omdat ik op een bepaald moment nood had aan nieuwe thema's in mijn verhalen, heb ik die min of meer gekoppeld aan Bakelandt. Zo komt het dat onze held deels heeft moeten afstappen van zijn rol als struikrover, om in de rol van een soort handlanger van Schulmeister te stappen. In werkelijkheid was die Schulmeister een dubbelspion. Hij heeft zich, al dan niet in opdracht van Napoleon, naar Oostenrijk begeven en zich daar -hou je vast- opgewerkt tot hoofd van de Oostenrijkse geheime dienst, terwijl hij diezelfde functie had bij de Franse geheime dienst. Vanuit die functie heeft hij de Oostenrijkers in de luren gelegd tot en met. Die persoon vond ik zo interessant dat ik hem nu dus regelmatig in de verhalen laat opduiken. *(Leemans geeft*

een zeer gedetailleerde uitleg over de rol van Schulmeister en hoe hij een niet onbelangrijke rol heeft gespeeld in de successen van Napoleon. Nog een voorbeeld van de manier waarop Hec Leemans zich voorbereidt voor zijn verhalen, en hoe dergelijke figuren een rol gaan spelen in zijn fantasie -MF).

In feite werkt Bakelandt dus onrechtstreeks voor de Fransen!
Wel, een andere reden voor het verschijnen van Schulmeister was, dat mijn verhalen in het Frans zouden verschijnen. Ik moest dus bijna noodgedwongen afstappen van die typische context van Bakelandt--tegen-de-Fransen. Het voordeel is dat ik nu de ene keer Schulmeister laat opdraven en de andere keer een zeg maar typisch Bakelandtverhaal kan maken, dat zich in en rond het Vrijbos afspeelt, zijn heimat. Ik denk dat ook de lezers af en toe verlangen naar een oude Bakelandt in zijn oorspronkelijke rol.

DE VOLGENDE DAG...
WAT STA JE DAAR TE KNUTSELEN, PÉ?
MET DEZE TWEE KARREWIELEN EN DEZE BALK PROBEER IK EEN FRANSE UITVINDING NA TE MAKEN, KAPITEIN...

Doorheen de reeks duiken regelmatig nieuwe uitvindingen op, zoals de stoommachine, de duikboot en... de fiets. Hec Leemans is bijzonder geïnteresseerd in de Franse Tijd als scharniermoment in de geschiedenis. De Franse Revolutie maakte ook een technologische revolutie mogelijk, net zoals wij veel van onze huidige spitstechnologie "danken" aan de Tweede Wereldoorlog...

De kleurrijke nevenfiguren zoals Rooie Zita, Pé Bruneel, Pier den Bult en Jacobus Devos, zijn die ook gebaseerd op bestaande personen ?
In het zog van de echte Bakelandt liep wel een Pé Bruneel mee, maar Pier en Jacobus en anderen zijn fictieve personages die ik laat meespelen omdat een langlopende serie soms nood heeft aan nieuwe figuren, verse elementen die de serie een stimulans kunnen geven. Rooie Zita is op een andere manier ontstaan. Als vriendin van Bakelandt wilde ik eerst Zwarte Belle opvoeren, die ook werkelijk bestaan heeft en net als Bakelandt op het schavot in Brugge is onthoofd. Ik had echter in mijn voorstudies een mooie roodharige vrouw getekend. Daniel Jansens en ikzelf vonden het visueel en grafisch gezien veel aantrekkelijker om haar te koppelen aan Bakelandt. Zo is Rooie Zita dus in zijn leven gekomen.

Zita loopt er vaak nogal luchtig gekleed bij, in bepaalde gevallen zelfs heel sensueel.
In het album *De schone en het beest* loopt ze in die beruchte droomscène meer dan acht pagina's halfnaakt rond. Zie je haar als een stoeipoes of begrijp ik het verkeerd ?
Waren het echt acht pagina's? Je hebt dat blijkbaar aandachtig gelezen... (lacht)

***Het Laatste Nieuws* is een liberale krant, waar veel kan. Ik veronderstel dat de lezers niet veel kritiek hebben op Zita en haar sensuele verschijningen?**
Neen, daar is nooit kritiek op geweest, op één lezersbrief na die ooit in de krant is verschenen, Maar kritiek, nee. Ik denk dat ze meer beschouwd moet worden als het luchtige element in de serie. Zelf vat ik het altijd eerder op als humor dan als erotiek. Sex is iets heel delicaats in strips, en... het word snel belachelijk. Als het over sex gaat of met dat onderwerp verband houdt, stop ik er onmiddellijk een humoristische noot in. Je moet natuurlijk niet alles au sérieux nemen, omdat dat heel gevaarlijk is. Je gaat dan snel af als een gieter. Daarom is elke sexuele of erotische verwijzing in mijn verhalen dus humoristisch getint, zoals in die scène uit *De schone en het beest.*

Dat verhaal valt wel uit de toon in vergelijking met de andere verhalen : het lijkt wel een parodie op het genre.
Het verhaal heeft dan ook een merkwaardige ontstaansgeschiedenis.
In feite is dat verhaal, dat in album verscheen als album 36, gemaakt onmiddellijk na *De Lotelingen*, dat in de albumvolgorde nr. 31 draagt. Eigenlijk, en ik kan dit nu wel verklappen, zijn de verhalen tussen albums 29 en 40 volledig omgegooid. Daar waren verschillende oorzaken voor, o.a. die filmhistorie en de franstalige uitgaven.
In het verhaal *De lotelingen* had ik enorm veel energie gestopt. Het is gemaakt in drie maanden. Dat betekent geschreven, getekend, maar ook ingekleurd. Ik was dus bij manier van spreken kapot, ik kon geen lijn meer trekken. Maar ik moest de volgende dag aan een nieuw verhaal beginnen, en ik had niets, werkelijk niets. Ik ben dus in het wilde weg een verhaal beginnen verzinnen dat mij geen documentatie of opzoekingswerk zou kosten, waarin geen zeilschepen en andere ingewikkelde toestanden voorkwamen. Zo ben ik op *De schone en het beest* uitgekomen. Later heb ik dezelfde fout gemaakt met Kowalski, want die twee albums zijn ook in een tijdspanne van amper drie maanden gemaakt. Je mag dat niet onderschatten. Drie maanden klinkt lang, maar een verhaal maken in die tijdspanne is niet niets. Je moet het verhaal bedenken, schrijven, schetsen, tekenen en inkleuren.

Je bent dan ook zowel tekenaar als scenarist, voor verschillende reeksen. Zijn die twee aspecten wel te combineren ? Ondervind het ene geen nadeel van het andere ?
In mijn geval zou ik het niet anders meer willen. Ik zou bijvoorbeeld niet meer met een andere scenarist willen werken. Ik voel dat dit in mijn vingers zit.

Maar wordt de tijdsdruk niet veel groter? Zou je je bijvoorbeeld niet liever concentreren op het tekenwerk ?
Absoluut, ik wil veel meer tijd aan mijn tekenwerk besteden. Maar ook aan scenario's, om het goed te doen, bedoel ik. De grote tegenstander is nu precies die tijd .

Het is dan ook een moordend tempo, vier albums per jaar.
Het is inderdaad stresserend, zeker als je weet dat ik daarnaast ook nog tal van nevenprojecten wil doen of afwerken .

Vind je dan zelf niet dat het verschijnsel "krantenstrip" onvermijdelijk leidt tot een serie met hoogte- en dieptepunten?
Wat Bakelandt betreft zijn er zeker enkele zwakke verhalen tussengeslopen, dat zal ik niet ontkennen. Tussen verhaal 6 en 15 zitten wat zwakke verhalen. Zelf heb ik ook een paar zwakke verhalen gemaakt, meer bepaald tussen eind '87 en '88 (nrs. 39 t/m 43) maar dan meer op grafisch vlak.
Dat waren de eerste jaren dat ik met die medewerker werkte, en ik was van plan om Bakelandt niet langer zelf te tekenen. Ik schreef het verhaal en liet mijn medewerker de rest doen. Ik maakte een ruwe schets van de koppen, maar liet het verder aan hem over. Maar ik heb snel moeten ingrijpen, omdat ik zag dat het met Bakelandt de verkeerde weg aan het opgaan was. Naarmate mijn depressie wegebde, nam ik beetje bij beetje de tekeningen terug over. Momenteel is de situatie zo, dat ik het verhaal volledig schrijf, de potloodtekeningen maak, ook voor de decors, en dat ik de voornaamste figuren in inkt zet.
Het album *De laatste opstand* heb ik zelf voor driekwart getekend en geïnkt. Ik werkte eigenlijk parallel aan dit verhaal en aan nr. 8. In het kader van de heruitgaven van de eerste albums moest dit verhaal volledig hertekend worden, omdat de originelen allemaal zijn verdwenen. Ze zijn bijna twintig jaar geleden verloren gegaan en nooit meer teruggevonden in de drukkerij. De enige optie was dus dat verhaal volledig te hertekenen.

Is dat het enige verhaal dat in het kader van de herdrukken een metamorfose heeft ondergaan?
Eigenlijk wel. Maar ook aan het allereerste album is hard gewerkt. De heruitgebrachte albums krijgen wel bijna allemaal een nieuwe voorplaat, toch de albums waarvan ik de oude versie niet goed vind. Natuurlijk is ook de tekst en de taal aangepast aan de nieuwe spelling. Er zijn er wel een paar die niet herletterd zijn, maar vanaf album 8 zal ook alles opnieuw geletterd worden dankzij mijn recent aangekochte grafische computer .

Verliezen die heruitgaven van de eerste albums niet een beetje van hun charme en sterkte als ze in een modern kleedje gestopt worden ?
Die opmerking is terecht. Maar goed, ik denk dat het alleen geldt voor de oudere lezers die de serie al vanaf het begin volgen. Ik heb momenteel het gevoel dat ik ook een iets jongere generatie begin aan te trekken, en die zal de oude albums, voor zover die nog te vinden zijn, waarschijnlijk als ouderwets beschouwen.

Over Daniel Jansens, de man die het scenario schreef voor de eerste 15 Bakelandtverhalen, is weinig bekend. Kan je iets meer over hem vertellen ?
Daniel werkte aanvankelijk bij Studio Vandersteen, waar hij zo'n 380 verhalen gemaakt heeft voor *Bessy*. Er was in de jaren zestig een grote behoefte aan Bessyverhalen voor de Duitse markt, en Daniel was dus in de echte betekenis van het woord een veelschrijver. *(tussen 1965 en 1985 werden een kleine 1000 verhalen gemaakt, speciaal voor de Duitse markt, zie ook BSmagazine nr.37 - MF).* Zelf heb ik hem leren kennen via Danny De Laet.
Daniel had me gecontacteerd voor de historie rond *Pilote*. Na zijn periode bij Studio Vandersteen heeft hij met Sirius twee verhalen geschreven voor *Robbedoes/Spirou* nl. *Simon de Danser*. Hij heeft daarna samen met Jean-Pol nog aan *Kramikske* gewerkt. Voor *Kuifje/Tintin* heeft hij met Henry Desclee de reeks *De kronieken van de Zwarte Griffoen* gemaakt in 1974. Die scenario's waren sterk, maar de tekeningen vrij slecht. In die tijd zijn we dus ook samen begonnen aan Bakelandt.
Het drama van Daniel was dat hij zijn eerste hartaanval heeft gehad toen hij 28 was. In 1980, toen hij 35 of 37 was, heeft hij een tweede hartaanval gehad, die fataal voor hem was. Ik denk dat hij de belangrijkste scenarist had kunnen worden op nederlandstalig gebied. Het heeft niet mogen zijn...
Hij is gestorven op een ogenblik dat de serie goed begon te lopen, en ook tussen ons een steeds betere wisselwerking op gang kwam. Het lot heeft er anders over beslist .

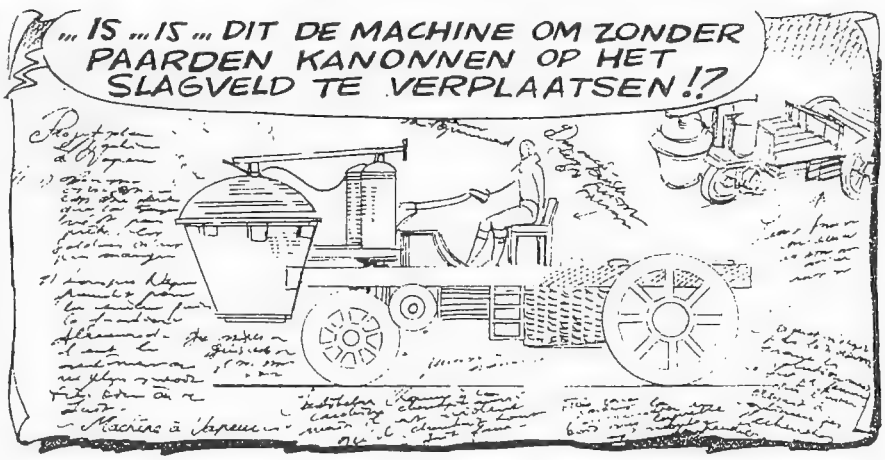

Fragment uit Het beest van Gits. Ook de stoommachine werd al uitgevonden in de achttiende eeuw, zoals we vroeger al lazen in het weekblad Kuifje. De revolutionairen waren vooral geïnteresseerd in toepassingen op het slagveld. Omdat de besturing nog niet helemaal stabiel was, werd het project gewoon afgevoerd en vergeten, tot de uitvinding later overgedaan werd in Engeland.

Betekende de overname van de albumuitgaven van Bakelandt door Standaard Uitgeverij een belangrijke verandering?
In zekere zin wel, want dat was tevens de periode dat ik, zoals al gezegd, overwoog om Bakelandt over te laten aan mijn assistent. De overstap naar Standaard heeft ervoor gezorgd dat ik in grote mate het tekenwerk terug heb overgenomen. Ik zag dat ook als een nieuwe kans voor de serie: de albums zouden beter uitgegeven worden, beter verdeeld worden, enz. Er werden vertalingen in het vooruitzicht geteld, en ook herdrukken werden besproken. Meer dan tien jaar zijn er geen herdrukken geweest en zonder bereikte ik geen nieuwe lezers. Als album 47 in de winkels ligt, en de lezer kan onmogelijk -of toch zeer moeilijk- oudere nummers vinden, ja, dan haakt die af natuurlijk. Daarbij komt nog dat er bijna in elk album verwijzingen zijn naar vroegere delen. Geïnteresseerde hadden lezers het daar moeilijk mee. Dankzij Standaard Uitgeverij zijn er nu eindelijk herdrukken, en merkt men ook dat er nieuwe jonge lezers bij Bakelandt aanpikken.

Wat is ongeveer de huidige oplage van Bakelandt ?
Van elke nieuwe titel verkopen wij er 25 à 26.000 ex. De herdruk van het eerste album *De Bloedwet* zit nu al aan 9.000 ex. De totale oplage voor dat album zit nu rond de 50.000 à 60.000 ex., wat zeker niet slecht is.

Denk je dat je met die oplage aan het plafond zit ?
Neen, ik denk dat - in de mate dat die albums op de markt blijven en verkocht worden uiteraard - de oplage van elke titel, zowel nieuwe als herdrukken, zal stijgen.

Ben je dan niet jaloers op je vriend en collega Robert Merhottein die met Kiekeboe rond de 100.000 ex. schommelt ?
Jaloers is het juiste woord niet. Natuurlijk zou ik ook graag in die orde van grootte zitten, maar ik rij voorlopig goed mee in het peloton en dat pleziert mij ook. Maar jaloezie ken ik op dat vlak niet.

En wat is (of was) de oplage van Nino ?
Nino zat voor de derde titel op zo'n 16.000 ex.

Ik had wel een grotere oplage verwacht.
Je moet er wel rekening mee houden dat er op zes jaar amper drie albums zijn verschenen. Het is bovendien geweten dat een reeks pas na vijf of zes titels goed begint te lopen. Een auteur moet geduld kunnen opbrengen... Een reeks als **XIII** zat bij deel vijf of zes nog altijd aan niet meer dan 25.000 ex., ze waren zelfs van plan om ermee te stoppen. *(in het interview dat ik een jaar geleden had met William Vance, zie BSmagazine 27, heeft hij dit niet willen ontkennen of bevestigen - MF).*

Zijn er al plannen voor de voortzetting van Nino?
Ja, zeer concrete zelfs. Er komt zeker een nieuw album.

Wie, wat? waar? wanneer?
Meer kan ik daarover nog niet verklappen, maar het zal waarschijnlijk niet opnieuw bij uitgeverij Lombard zijn.

Hoe zit het met de toekomst van Bakelandt? Denk je dat Claus Scholz je opvolger zal worden?
Neen, ik denk niet dat hij dat aankan. Hij kan het tempo wel aan, maar is zwak in het handhaven van kwaliteit. Ik moet er zijn om de kwaliteit te bewaren. Ik heb al geprobeerd om een verhaal volledig door hem te laten tekenen en dat gaat goed voor een tiental pagina's, maar dan duikelt dat naar beneden en dan moet ik ingrijpen en alles opnieuw rechttrekken. Claus is trouwens ook iemand van mijn generatie, we zijn even oud.

Dus moet je eigenlijk in de nabije toekomst op zoek gaan naar een opvolger om Bakelandt verder te laten lopen ?
Ja zeg, ik ben pas 46 jaar (lacht), dus zou ik toch nog een tijdje mee moeten kunnen. Nu, medewerkers moet je ook kunnen betalen, en momenteel kan ik mij maar één medewerker veroorloven. Claus laat mij toe om wat tijd over te houden voor mijn andere bezigheden. Ik moet bekennen dat ik lang gezocht heb naar iemand als hij. Ik hoop dat ik pas binnen vijf à tien jaar aan een echte opvolger moet denken. Het wordt dus mogelijk een jongen, of meisje, dat nu nog op de schoolbanken zit. Het is wel jammer dat er zo weinig talent in omloop is. Je mag je daar geen illusies over maken, echt tekentalent moet je in Vlaanderen bij wijze van spreken met een vergrootglas zoeken.

Je weet waarover je spreekt, want je bent ook nog voorzitter van de Stripgilde, wettelijke beroepsvereniging van stripauteurs. Hoe werkt die vereniging?
De vereniging is in 1979 gesticht met de bedoeling een drukkingsgroep te vormen tegenover de uitgevers, maar dat bleek al snel een utopie. Tekenaar X die succes heeft, zal zich niet makkelijk solidair verklaren met tekenaar Y die pas aan het begin staat en het nog helemaal moet waarmaken. De Stripgilde blijft dus een club van individuen, hoewel in de stripwereld relatief weinig jaloezie heerst. Tekenaars voelen elkaar niet als concurrenten aan.

De gilde wil jonge tekenaars wegwijs maken in de mallemolen van administratie, lonen en zo?
Niet alleen dat, ook wat de uitgeverswereld en het vak zelf betreft. In al die jaren hebben toch een tiental mensen hun weg gevonden in de stripwereld. Dat lijkt weinig, maar je moet weten dat er slechts een tachtigtal potentiële striptekenaars aan de slag zijn in België. Bij diegenen die verder geraakt zijn, vind je namen als Wim Swerts (Samson), Rik Dewulf en Mark Van Oppen (Marvano). Is het nu als assistent, in een studio of als zelfstandig tekenaar, het pleziert ons dat we ze wegwijs hebben kunnen maken in de stripwereld.

De Stripgilde is dus niet de vakbond van stripauteurs?
Neen, zeker niet, je kan ons zelfs niet vergelijken met een bakkers- of apothekersbond. We hebben van in het begin gesteld dat elke vorm van reglementering in tegenspraak is met een artistieke vrije geest. In die optiek zullen wij ook *nooit* kandidaten weigeren als lid "omdat hun tekeningen niet goed genoeg zijn". Het zou ook flauwekul zijn om een kwaliteitslabel uit te reiken

aan tekenaars die lid zijn van de Stripgilde. Ik kan persoonlijk wel van oordeel zijn dat het werk van een bepaalde tekenaar ondermaats is, maar ik mag dit nooit schrijven of vermelden in het blad van de gilde, zelfs niet in om het even welke andere publicatie. Wij moeten voor iedereen objectief blijven. Als een auteur professioneel is en een publiek gevonden heeft, dan kan hij volwaardig lid worden van onze vereniging.

Jullie geven ook een driemaandelijks informatieblad uit, het "Stripgilde infoblad", waarin een overzicht staat van wat recent in de pers verscheen aan artikels, interviews, enz... in verband met strips.
Ja, we hebben geen redactie die eigen artikels schrijft en het is ook zo dat niet iedereen zich alle kranten en tijdschriften kan aanschaffen. Het is voor alle leden interessant te weten wat er de afgelopen drie maanden over strips geschreven werd. Soms staan daar ook wel nieuwtjes in die nog niet openbaar gemaakt werden.

Kunnen buitenstaanders ook lid worden? Ik denk aan uitgevers, liefhebbers, stripwinkels en zo.
Neen, uitgevers kunnen in principe geen lid worden. Dat druist in tegen de doelstellingen van de Stripgilde. Hoewel er een paar parallelle belangen zijn, lopen de meningen van uitgevers en stripauteurs niet altijd gelijk. En het is zeer de vraag hoe je die op elkaar zou moeten afstemmen.

Tot slot, wat gebeurt er in september 1997? Een nieuwe Nino?
Het zou mooi zijn natuurlijk, dat het nieuwe album dan al zou klaar zijn, maar dat zien we nog wel. Nee, er is o.a. een viering gepland rond Bakelandt in Den Dool, waar zoals je weet het Bakelandtbos gelegen is, en in Hasselt komt er ook een stripmuur. Er staan dus heel wat festiviteiten op het programma voor 1997...

Ik dank je voor dit openhartig gesprek.
Graag gedaan !

De complete versie van dit interview verscheen eerder dit jaar in het jongerenmagazine ***Graffiti****, waarvoor Martin Floré stripredacteur is. Aanvullingen voor deze versie: Patrick Vranken. Met dank aan Hec Leemans voor de tekening op de voorkaft, die het ontwerp is voor de stripmuur in Hasselt.*
Illustraties: © Hec Leemans en Standaard Uitgeverij.

EENS TEMEER AAN DE FRANSOZEN ONTSNAPT KAPITEIN!
EN NONKEL EENOOG IS AAN ONS!!!
DA'S EEN GROVE VERGISSING ... BRIGAND ...
HEC LEEMANS '79
66

OPENINGSUREN :
WEEKDAGEN:
VAN 17.00 TOT 20.00 H
VRIJDAG :
VAN 15.00 TOT 20.00 H
ZATERDAG :
VAN 10.30 TOT 19.00 H
ZONDAG :
VAN 10.30 TOT
13.00 H
OP 50 M. VAN
HET STATION

GRATIS EX LIBRIS!
bij
Dagboek van een bos, deel 4

FAX/TEL. 055/31.81.74

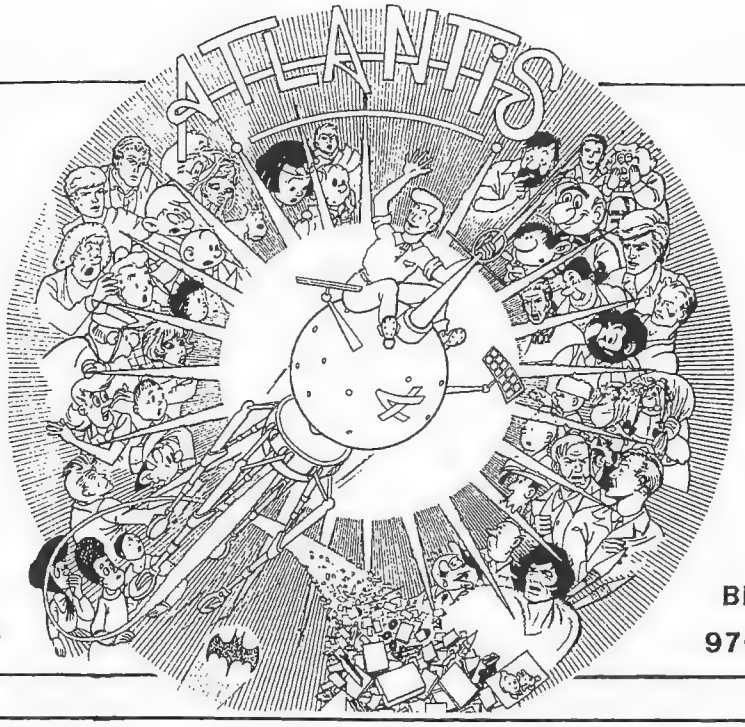

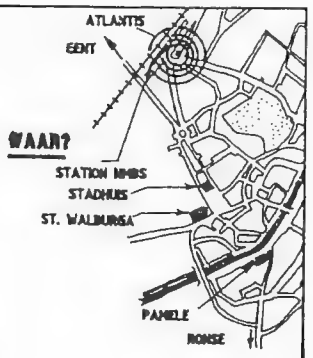

BROEKSTRAAT 2
9700 OUDENAARDE

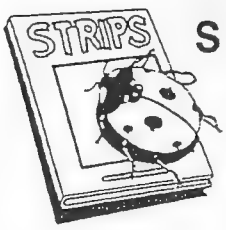

STRIPSPECIAALZAAK
DE STRIPKEVER
Bruulcenter - Bruul 79 - 2800 Mechelen - Tel: 015 / 21 76 05

Open :
ma : 13u30-18u
di-vr: 10-12u30
13u30-18u
za: 10-18u

EX LIBRIS verkrijgbaar bij:
HERMANN: Sarajevo Tango (250ex.)
JEREMIAH 19 (hc + speciale wikkel)
OKNAM 4: Korrel zand
SODA 7, HC (300ex.)
DUBBEL IK 2, HC (100ex.)
JIMMY BOY: Rokende kat (190ex.)
MACHT DER ONSCHULDIGEN 2, HC (100ex.)

STRIPWINKEL
GOBELIJN

MECHELSESTRAAT 35
LEUVEN
016 / 23.55.86

BRABANT STRIP

NOOIT VERWACHTEN DE FRANSOZEN ER ZICH AAN DAT WE OVER DE "STINKPUTTEN" KOMEN ..... !!
'TUURLIJK NIET.' MAAR WIE KENT DEZE MOERASSEN BETER DAN IK ... 'K HEBER MIJN HELE JEUGD IN GESLETEN!!

Wil de echte Lodewijk Bakelandt nu opstaan?

Heldhaftige hoofdfiguren die opkomen voor de armen en verdrukten en strijden tegen het kwaad en het onrecht in hun omgeving (of ver daar buiten), zijn zeer geliefd bij Vlaamse striptekenaars. Denken we maar aan figuren als de Rode Ridder of Hannes, Veerle en Tamme. Een ander voorbeeld van zo'n edelmoedig strijder is Lodewijk Bakelandt. Net als Charles De Coster de vagebond Tijl Uilenspiegel omvormde tot een Vlaamse vrijheidsheld, zo deden ook Hec Leemans en Daniël Jansens met de figuur Bakelandt. In de albums wordt Bakelandt nog wel voorgesteld als een struikrover, maar dan een edelmoedige, Robin Hood-achtige figuur die het Vrijbos gebruikt als het Vlaamse Sherwood. Bakelandt pleegt overvallen, maar enkel ten nadele van de Franse bezetter of van Fransgezinden zoals bijvoorbeeld de varkenshandelaar Pourck[1]. De buit dient echter niet om zichzelf te verrijken, maar wel om wapens en munitie te kopen en zo de strijd tegen de Fransen te kunnen verder zetten[2]. Bovendien is Bakelandt in de strips veel meer dan een struikrover. Hij is vaak de redder in nood wanneer de leiders van de Boerenkrijg hun strijd niet meer zien zitten ; hij steunt de Franse Royalisten, de Vendeërs, die de jonge Franse republiek willen ten val brengen en opnieuw de macht van de koning willen herstellen, en vreemd genoeg is hij ook medewerker van de Franse spionagedienst onder leiding van Charles Schulmeister, de topspion van Napoleon Bonaparte.

Vader en zoon

Door Bakelandt al deze rollen toe te bedelen creëerde Leemans een zeer mythisch personage, want de "ware" Bakelandt (voor zover het groot aantal geschreven bronnen op het einde van de achttiende en in het begin van de negentiende eeuw een objectief beeld van hem geven) zag er heel anders uit[3]. Bakelandt werd geboren uit de ongewone verhouding van een vader, Carolus Ludovicus Bakelandt, met zijn stiefdochter, Anna De Jaeghere. Lodewijk Bakelandt zag het levenslicht op 17 januari 1774 in de wijk "de Stinkputten" in Lendelede[4]. Vanaf 1799 zal hij in Staden nabij Roeselare verblijven, waar ook het Vrijbos gesitueerd is, en daar voor het eerst deelnemen aan een groepsdiefstal. Na deze eerste inbraak zal Bakelandt zijn criminele activiteiten verderzetten, afgewisseld met deserties uit het Franse leger en gevangenschap. Dit duurt tot 19 maart 1801, wanneer hij samen met zijn trouwe bondgenoot Amand Simpelaere en zijn minderjarig liefje Françoise Homez gearresteerd wordt. Hierop volgde een gigantisch proces dat tot 1803 zou duren. In totaal werden drieëndertig bendeleden (acht vrouwen en vijfentwintig mannen) beschuldigd van tweeëntwintig misdrijven (vier gevallen van struikroverij, dertien diefstallen met inbraak, vier inbraken waarbij er slachtoffers vielen en één roofmoord). Tegen hen werden op 20 augustus 1803 zeer zware straffen uitgesproken : vierentwintig bendeleden kregen de doodstraf, één man kreeg zestien jaar dwangarbeid en zes uur schandpaal, drie vrouwen kregen zestien jaar opsluiting in een tuchthuis en eveneens zes uur schandpaal en slechts vijf personen werden vrijgesproken. Het beroep tegen deze uitspraak, dat door de veroordeelden was aangetekend, werd op 21 oktober in Parijs verworpen en op Allerzielendag 1803 werden de terdoodveroordeelden in Brugge onthoofd.

Het blijft in de familie

De bende van Bakelandt werd gekenmerkt door een sterk groepsverband. De samenhang in de bende werd bevorderd door de familiale relaties die binnen de groep voorkwamen. Zo waren er o.a. leden van de familie Verleye aanwezig, drie leden van de familie Busschaert en de gebroeders Danneel, Demeyer en Roose. Deze verbondenheid met elkaar werd nog eens versterkt door de vrouwelijke aanwezigheid in de groep, geconcentreerd rond Barbe Bruneel, Françoise Homez en Isabelle Van Maele, die een intieme relatie hadden met de kopstukken van de bende, respectievelijk met vader Busschaert, Bakelandt en Simpelaere. Ook is er sprake van een zekere Godelieve Danneel. Dat Bakelandt en de meerderheid van de drieëndertig bendeleden aan de Franse legerdienst wilden

ontsnappen, zoals Leemans en Jansens het voorstellen in album 1, *De bloedwet*, is niet bewezen. Onder de bendeleden bevonden zich wel zes of acht dienstweigeraars, maar het merendeel sloot zich enkel aan met oog op eigen profijt. [5]

De bronnen

Hec Leemans doet in zijn Bakelandt-verhalen vaak beroep op de geschiedenis. De stripreeks is opgebouwd rond heel wat historische figuren en gebeurtenissen, maar vermits het om een stripreeks gaat die boeiend moet blijven voor de lezers, heeft Leemans deze historische figuren en feiten aan zijn verhalen aangepast. In *De bloedwet* wordt Bakelandt in het begin van het verhaal vergezeld van een zekere *Lieven* Danneel, die echter nooit deel zal uitmaken van de bende, omdat hij vermoord wordt vóór Bakelandt naar het Vrijbos trekt. Over Pé Bruneel, in de stripreeks één van de hoofdfiguren, is er geschiedkundig het minste geweten. Het staat vast dat hij deel uit maakte van de bende van Bakelandt en dat hij bij vier overvallen betrokken was, maar in de verslagen van het Bakelandt-proces wordt hij niet genoemd als rechterhand van Bakelandt[6]. Deze rol, die Bruneel van Leemans en Jansens toebedeeld kreeg, vertolkte hij daarvoor al in het boek *De bende van Bakelandt*, geschreven door Jan Van Contich en Johan Verdijck[7]. Ook de vaste gezel van de historische Bakelandt, Amand Simpelaere, mag meespelen in de stripreeks, maar zal in het album *De ijzeren hertog* om het leven komen[8]. Isabelle Van Maele (alias Zwarte Belle) is in de stripverhalen het liefje van Petrus Busschaert en niet dat van Simpelaere zoals het in werkelijkheid moet geweest zijn[9]. Voor de volledigheid dient opgemerkt te worden dat Isabelle Van Maele met verschillende bendeleden een verhouding heeft gehad[10] en dus mogelijk ook met Petrus Busschaert. De executie van Bakelandt en zijn bendeleden in Brugge werd eveneens door Leemans verwerkt in één van zijn verhalen, meer bepaald in *De jongens van Turnhout*. Gelukkig voor de Bakelandt-fans ging het maar om een nachtmerrie van Pier den Bult[11].
Als we met dit alles rekening houden, kunnen we stellen dat Leemans zich degelijk gedocumenteerd heeft over de figuur Bakelandt. In Vlaanderen bestaat er sinds het begin van de Negentiende Eeuw een rijke traditie aan Bakelandt-overleveringen en -literatuur waaruit hij kon putten. Zo kent Leemans de vervolgverhalen met Bakelandt in de hoofdrol, geschreven door Victor Huys met de medewerking van Guido Gezelle. In deze verhalen laat Huys de gefingeerde marktzanger Jan Vindels de (wan)daden van Bakelandt bezingen en, toeval of niet, in *De bloedwet* worden Bakelandts "wapenfeiten" verkondigd door een zekere Vindeveugel, een marktzanger[12] (zie illustratie pag. 5).

Reizen in de tijd ...

Zoals reeds aangehaald werd, paste Leemans de geschiedenis aan om zijn verhalen boeiend te houden. Als gevolg hiervan is er een onduidelijkheid ontstaan in de chronologie van de behandelde gebeurtenissen. *De bloedwet* begint in het jaar 1799, het jaar waarin de "ware" Bakelandt zijn activiteiten als bendeleider begon. Nadien kunnen we het tijdsverloop bepalen door een logische opvolging van de seizoenen en album 12, *De huilende doder*, situeren in de winter van 1801. Het dertiende album, *De geest van de bokkerijder*, speelt zich echter af in 1800. De verhalen spelen allemaal in de korte tijdspanne tussen 1799 en 1802, het dramatische jaar 1803 wordt zorgvuldig vermeden...
Op zich is dat geen probleem, ware het niet dat Leemans Bakelandt in album 23 en 24 ook betrekt in de Boerenkrijg. Op de laatste pagina van *De stad der verdoemden* wordt duidelijk vermeld dat we ons plots in het jaar *1798* bevinden. Zoiets was enkel aanvaardbaar geweest onder de vorm van "Bakelandt vertelt een verhaal van vroeger...". Bovendien had een Franse agent al in album 14 (pag.17) de afloop van ie Boerenkrijg beschreven *als een feit in het verleden, eind 1798*. In de latere verhalen worden duidelijke tijdaanduidingen zoveel mogelijk vermeden.

Bakelandt chronologisch

jaartal tussen (..) is verondersteld; bron: [pagina.prent]

1. De bloedwet	zomer	**1799**	[1.1]
2. Het goud van de consul	nov.	**1799**	[1.1]
3. De gevangene van Wijnendale	lente	**(1800)**	[1.1]
" maanden zijn verlopen "			
4. De ijzeren hertog	geen evolutie		
5. De Meester der broeders	geen evolutie		
6. Het beest van Gits	lente	**(1800)**	[25.1]
" de zon bakt "			
7. Het verraad van de repensnijder	23 april	**(1800)**	[22.8]
" de nacht na St. George "			
8. De hel van de moeren	geen evolutie		
9. De schat der Teuten	winter	**(1800)**	[1.1]
10. Met geheime opdracht	lente	**(1801)**	[1.1]
(meiboom, bomen in blad)			
11. Het beleg van Nieuwpoort	geen evolutie		
12. De huilende doder	winter	**(1801)**	
13. De geest van de Bokkerijder	zomer	**1800**	[4. 3+8]
14. Op leven en dood	zomer	**(1800-01-02?)**	
nà 1798 (afloop is gekend)			
15. De steen der wijzen	midden	**1802**	[1.1]
" acht jaar wingewest "			=1794+8
16. De gouden harp	geen evolutie		
17. In het spoor van Brown Bess	geen evolutie		
18. De prins van Oranje	geen evolutie		
19. In naam van de keizer	geen evolutie		
20. De verloren strijd	geen evolutie		
21. De zwarte griffioen	sept.	**(1802)**	[1.1]
22. Het raadsel van Amsterdam	herfst	**(1802)**	[1.1]
23. De jongens van Turnhout	winter		[7.1]
24. De stad der verdoemden	winter	**1798**	[46.5]

...en ruimte?

Naast het feit dat hij zijn personages wel eens laat terugkeren in de tijd, last Leemans ook een tweede dichterlijke vrijheid in. Rollier heeft nooit zijn hoofdkwartier in Hasselt gehad, zoals beweerd wordt in het veertiende album.[13] Dit is niet de enige maal dat Leemans leiders uit de Boerenkrijg op een verkeerde plaats laat opduiken. Zo zou het verzet van de Brabantse brigands van 22 tot 29 oktober geleid worden vanuit de abdij van Vlierbeek door Rollier en

Van Gansen[14]. Volgens historische bronnen werd de opstand hier geleid door Jan Cornelis Elen[15]. Een ander voorbeeld vinden we in *De stad der verdoemden* waar de uitval van de boeren geleid wordt door Benedikt Rollier[16], terwijl het eigenlijk Emmanuel Van Gansen was[17]. Leemans gebruikt historische figuren maar plaatst hen in een verkeerde handeling. Figuren en gebeurtenissen uit de Boerenkrijg duiken regelmatig op in de verhalen, hoewel de eigenlijke strijd zelden het onderwerp van een album vormt. Bakelandt kan dan ook geen Boerenkrijgstrip genoemd worden.

Figuurstudies en decors

Voor de tekeningen heeft Leemans regelmatig, maar niet altijd, gebruik gemaakt van bestaande voorstellingen om zo zijn verhalen een meerwaarde te geven. Zo wordt Emmanuel Rollier getekend naar een mogelijk correct portret dat van hem bestaat, terwijl Charlepoeng met zijn kale boeventronie helemaal niet gelijkt op zijn portret dat in het Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis in Brussel bewaard wordt. De figuur van Pier den Bult vertoont dan weer sterke gelijkenissen met een wandelaar in de illustratie "Qui vive ? schreeuwde de schildwacht hem toe" [18]. De mooiste verwijzing vinden we in de eerste prent van het album *In het spoor van Brown Bess*[19]. Leemans heeft deze prent haast letterlijk getekend naar *Gevecht tussen Boeren en Sansculotten* door A.Geudens (1898). De sfeervolle decors zien er authentiek uit, hoewel ze niet altijd even correct zijn. Sommige stadsgezichten, zoals bijvoorbeeld de Brusselpoort en het stadhuis in Mechelen in *De laatste opstand*, zijn voorgesteld zoals ze rond 1798 voorkwamen[20]. Op andere plaatsen kloppen de decors dan weer niet met de toenmalige toestand. Een mooi voorbeeld hiervan treffen we aan in *Dossier de Crèvecoeur*. Van de ene kant is Leemans zeer gedetailleerd wanneer hij langs de Parijse invalswegen de tolhuizen tekent van Claude-Nicolas Ledoux, waarlangs iedereen in die tijd moest passeren die Parijs binnen wou, terwijl hij in hetzelfde boek een voorstelling geeft van de Arc de Triomphe, waarvan de bouw toen nog niet eens begonnen was[21]. Tenslotte laat Leemans bepaalde gebouwen wel eens voor een ander doorgaan. Dit doet hij onder andere in het album *De laatste opstand*, waarin hij het huis *De Duivels*, gelegen aan de Havermarkt in Mechelen, model laat staan voor de herberg Den Torf, die in de Mechelse Huidevettersstraat gevestigd was.

Hec Leemans heeft met zijn verhalen over Bakelandt een stripreeks afgeleverd die een mengeling is van geschiedkundige gegevens, getransformeerde en gemanipuleerde feiten en volledige verzinsels. Dit alles om de scenario's boeiend te houden. Hoewel hij vaak blijk geeft van een grondige kennis van de historische figuur Bakelandt, van zijn omgeving en van de sociaal-economische en politieke situatie, begaat hij nu en dan vervelende schoonheidsfoutjes. Toch is de de reeks een leuke kennismaking met personages en gebeurtenissen uit deze bewogen periode in onze geschiedenis. *Bart Stroobants*

Voetnoten

1. *De bloedwet*, album 1, pag. 35-38
2. *Het geheim van het gulden vlies*, album 26, pag.46
3. Voor de historische gegevens over Bakelandt doen we een beroep op het artikel van Stefaan Top, *Bakelandt in de geschiedenis en de volkskunde*, Jaarboek I, *Bond van de Westvlaamse Volkskundigen*, (1975), pag. 7-15 en Fred Germonprez, *Lodewijk Bakelandts afstamming en familie. Zijn jeugd en het bewogen tijdsbeeld* uit *Verslagen en mededelingen van de Leiegouw*, jaargang 5, (1963), pag. 221-230.
4. Dit is ook opgenomen in *De bloedwet*, pag.7
5. *De bloedwet* pag. 23: *"Tjotten... is een refractair zoals jij... Opgespoord door de bloedhonden... kwam hij zich... zoals vele andere in het Vrijbos verschuilen..."*
6. Stefaan Top, *De bende van Bakelandt in de geschiedenis, de literatuur en het volksverhaal*, Kortemark (1983), pag. 131.
7. Jan Van Contich en Johan Verdijck, *de bende van Bakelandt*, (1955), deel.1, pag.41 en volgende.
8. *De ijzeren hertog*, album 4, pag. 45
9. *De meester der broeders*, album 5, pag.31
10. St. Top, (1983), pag.160.164
11. *De jongens van Turnhout*, album 23, pag. 3-6
12. *De bloedwet*, pag. 43-45
13. *De geest van de bokkerijder*, album 13, pag. 46
14. *Op leven en dood*, album 14, pag. 17
15. Arthur De Bruyne, *De boerenkrijg*, Davidsfonds (1948), pag.105
16. *De stad der verdoemden*, album 24, pag.5
17. A. De Bruyne, pag.129
18. H. Conscience, *De boerenkrijg*, Brussel (1912), pag.37 (zie afbeelding)
19. *In het spoor van Brown Bess*, album 17, pag.1
20. *De laatste opstand*, album 68, pag. 8,15,33
21. *Dossier de Crevecoeur*, album 29, pag.21 en 41.

Onder: toeval of een voorbeeld van grondige research?

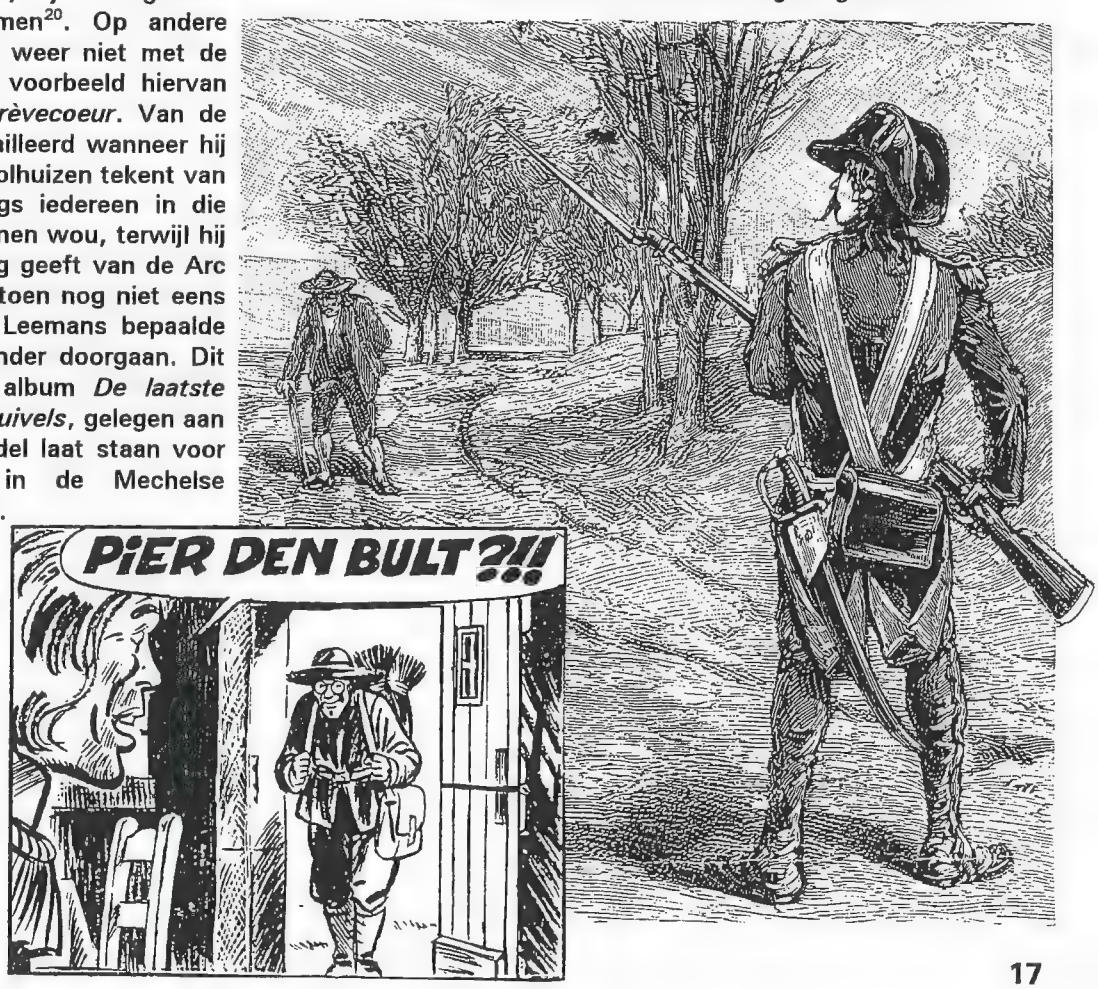

SUPER PROMO

Rode Ridder
Avonturen - Spel

150,-

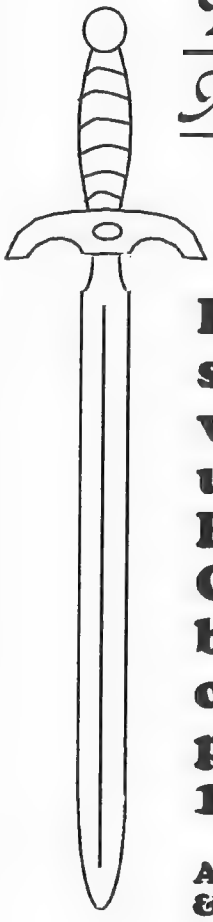

Bij aankoop van strips ter waarde van 250,- BF, kan u tevens het Rode Ridder Gezelschapsspel bekomen aan de ongelofelijke prijs van slechts 150,- BF!

Aanbieding geldig in okt, nov & dec '96. Niet verenigbaar met andere promoties of kortingen.

Houtekiet Strips
L. Melsenstr. 1, 3000 LEUVEN
Telefax: 02/721 10 83
Nieuw & 2de hands!

STRIPWINKEL

HET „B"-GEVAAR

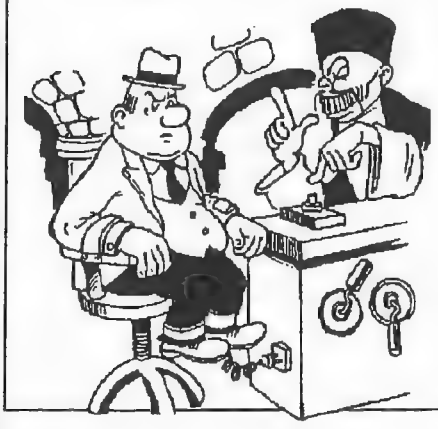

ERIK DENEYER

Greepstraat 15
1000 BRUSSEL
open maandag-zaterdag
10u30 - 19u00

tel-fax 02/513.14.86

WOEFKE

BOEKEN - STRIPS
CD - VIDEOFILMS

INKOOP - VERKOOP
STRIPANTIQUARIAAT

ANTWERPSESTRAAT 185,
2640 MORTSEL (ANTWERPEN)

tel. 03/449.15.60

Open: van 9 tot 18 uur.
Donderdag gesloten

STRIPWINKEL

BONTE

inrichter van de
BRUGSE STRIPBEURS

In het Boudewijnpark te St. Michiels

Heidelbergstraat 5
8200 BRUGGE 2
open van 13 tot 19u.
zondag en maandag gesloten.
Tel/fax: 050/ 38.35.78

BRABANT STRIP

Reclamestrips inzicht !!

Nieuws vanuit uit het hoofdkwartier van de Reclame-stripclub aan de Westkust, waar visser-voorzitter Jean-Pierre Legein een oogje in het zeil houdt. Heelwat strips uit dit artikel zijn op ruilbasis verkrijgbaar. Neem contact op met de Reclamestripclub! Ter Weide 9, 8670 Oostduinkerke. Tel. 058/51.23.02 (NI:) 003258512302

© Standaard Uitgeverij, Antwerpen

Brieven van lezers

We ontvangen regelmatig post van leden die ons nieuwigheden signaleren of afwijkende exemplaren van bekende strips. Al deze bijdragen zijn zeer welkom! Zo kregen we deze maand een brief met informatie van John Van Nieuwenhove, die ons méér belooft voor de toekomst. Prima, John, het beste is alle informatie over reclameuitgaven, curiosa of speciale edities rechtstreeks naar het adres van de Reclamestripclub te sturen (zie boven). Verder zoeken we dringend ook nog medewerkers voor de administratie van de Reclamestripclub. In ruil voor het gratis lidgeld proberen we onze leden zoveel mogelijk informatie te bieden, maar dit kost tijd, véél tijd, voor wie alles zelf moet doen. De club heeft nog enkele mensen nodig die af en toe eens een tekstje kunnen typen, zoals onze trouwe medewerker Paul Thys, of een handje toesteken bij het administratief- of opzoekings werk. Alvast bedankt.

Perikelen rond Suske en Wiske

De grotten van Han staan weer in de belangstelling met een tentoonstelling ter gelegenheid van 100 jaar stripverhaal. Bij de tweede druk van de speciale uitgave van *Het kristallen kasteel* werd het logo van 100 jaar strip op de voorkaft aangebracht. Bij deze druk ontbreken de prachtige informatieve pagina's die bij de eerste druk wel aanwezig waren. Verder werd dit album niet bij Proost in Turnhout gedrukt maar wel in Spanje. Goedkope kwaliteit dus, en de verzamelaars beginnen te morren. De albums zijn namelijk van slechte kwaliteit: slecht gesneden albums, albums met lijm op de voorkant en slecht aangebrachte lijm aan de binnenzijde. Tot onze verwondering zaten in ons pakket van 20 ex. ook exemplaren met een andere fout. Als je de rug bekijkt, dan is deze niet helemaal groen, omdat een gedeelte van de achterzijde te zien is. Bij slecht gesneden exemplaren zijn hier en daar ook sporen van wit te zien, dus de originele groene kleur is dan verdwenen. Bij drukkerij Proost kan dit alles ook gebeuren, maar die exemplaren worden dan vernietigd. In theorie dan wel, want hoe verklaar je dat we zulke strips op de markt zagen? Niet op een ruilbeurs, maar op de hobbybeurs te Nieuwpoort vonden we deze zomer ook nog zeer slechte, schuin afgesneden albums van Suske en Wiske te koop. Toen enkele clubmedewerkers de verkoper er op attent maakten, kregen we ze gratis om ze aan de kinderen te geven, wat we dan ook gedaan hebben. Het ging om het album *De Pottenproever*.

Dommel / Bayer sticker

Enige tijd geleden stuurden we de folder van Bayer op. We kregen wel het magazine van Bayer met illustraties van Dommel, doch de beloofde sticker vonden we niet. We weten niet of deze nu al dan niet bestaat.

Dallas Barr

Album één, *Dodemanshand*, (zie BSmag 41) verscheen bij Dupuis met een sticker waarop "eerste druk" vermeld werd en er werd een gratis bladwijzer bij gegeven. Dupuis onderschatte de belangstelling voor deze nieuw reeks van tekenaar Marvano en scenarist Haldeman en het album was snel uitverkocht, zodat men een tweede druk op de markt bracht zonder bladwijzer. Er werd ook een prachtige persmap verspreid. Het album werd echter ook, voorzien van een ander voorkaft met flap, op 200ex. gesigneerd en genummerd en daarvan werd 1 ex. geschonken aan de stripwinkelier. Zelf hebben we deze versie nog niet gezien.

Zakencyclopedie om te lachen

Uitgeverij Dupuis volhardt in haar lumineuze ideeën om bepaalde reeksen te promoten. Eerst werd als extraatje album één van diverse reeksen gratis aangeboden met een andere cover, dus twee voor de prijs van één. We vroegen ons af wat de volgende zet zou zijn om nog meer verzamelaars te verleiden. De oplossing is een klein stripboekje "in seal" meegegeven (het geheel zit in plastic). Zo verscheen *Vrouwen in 't wit 15* met het stripboekje *Zakencyclopedie : Het Menselijk lichaam*. Wie dus de eerste druk (zoals vermeld in het boekje) verzamelt, moet deze zakencyclopedie er bij verzamelen om volledig te zijn! Op de verpakking is nog een sticker aangebracht met de vermelding "gratis een encyclopedie hihi (om te lachen)" en "lees het vervolg in Vrouwen in 't wit nr.15". Slim gezien. In deze "hihi zakencyclopedie" kun je achteraan ook nog een andere zakencyclopedie hihi promoten. Al lachend je eigen produkten kunnen promoten, wat wil je nog meer als uitgeverij! *De Psy nr.4*, van de hand van Bedu-Cauvin (ons niet zo goed bekend deze reeks, maar nu wel natuurlijk met deze actie) word gepromoot en... jaja, ook hier een zakencyclopedie als cadeautje met de leuke naam *De Psychiatrie*.

Ons comsumentencommentaar: liever deze zakencyclopedie cadeau dan stripalbums met een andere cover die we al eerder in onze overvolle rekken hadden staan.

Asterix filmboekje

Kelloggs Corn Flakes zou een drietal filmboekjes op de markt gebracht hebben. Wij kregen er twee, nl. Asterix twee dikke vrienden/une Belle Amitié en Ideefix op jacht / Idéfix A la Chasse. Op het boekje staat inderdaad IdEEfix...

De zaak 'De grote voortrekker contra de stoutmoedige voortrekker '

Het district Wilrijk heeft Pater Constant de deken herdacht, de missionaris-ontdekkingsreiziger met een tentoonstelling rond zijn persoon. Ter gelegenheid daarvan werd een prachtig boekwerk uitgebracht op 1.000 ex., dat een dik pak van 40 bladzijden info bevat. Voor weinig geld krijg je er dus het stripverhaal *De stoutmoedige voortrekker* van Jef Nys nog bij. Deze nieuwe uitgave van het district Wilrijk kwam tot stand dank zij de samenwerking van Jef Nys, Het Volk N.V. en de Kring voor Heemkunde Wilrica vzw. Vooraan in het boek wordt melding gemaakt van het feit dat ter gelegenheid van de honderste verjaardag van het overlijden van Pater Constant de Deken het district Wilrijk dit boek uitbracht. Er staat ook te lezen dat het gemeentebestuur van Wilrijk **in 1964**, ter gelegenheid van de viering "Wilrijk 1200", een album uitbracht onder de titel *De grote voortrekker.* We gingen op onderzoek uit en spraken onze verzameling aan, want de Matla-catalogus vermeldt dit album niet. *De grote voortrekker* vonden we inderdaad, doch zonder vermelding van het jaartal. Wel te zien was "Drukkerij -uitgeverij Het Volk ". Het jaartal 1964 kan echter niet kloppen De uitgave is veel te modern in vergelijking met de andere priesteralbums die bij Het Volk verschenen in de jaren zestig. In BSMagazine 32 lazen we op blz. 21 dat dit album ongeveer in 1989 verscheen, maar ook aan dit jaartal twijfelen we. Een telefoontje naar het districthuis en de zaak zou opgelost zijn, dachten we. We spraken twee verschillende personen. De éne beweerde dat het waarschijnlijk 1974 of 1984 was, de andere was 100% zeker dat het inderdaad 1964 was. Waarschijnlijk kan alleen Jef Nys nog de zaak van het jaartal oplossen. Voor wie zoekt naar het "oude" album, de voorplaat is ongeveer dezelfde als de nieuwe uitgave van 1996.

Museum strip

Het Koninklijk Belgisch instituut voor Natuurwetenschappen uit Brussel heeft een gesponsord folderstripje dat als titel meekreeg *Maar wie of wat missen we nu nog in het museum?* Bernie de Iguanodon gaat op zoek ...

Super Albums van M. Mestdagh

Super, inderdaad, want dit zijn *hardcovers*, zomaar gratis aangeboden door Super M. Mestdagh, een winkelketen die bij zowat alle stripverzamelaars onbekend is.
De hoofdzetel bevindt zich namelijk ergens in Wallonië, en waar er nog meer Vlaamse winkels te vinden zouden zijn, buiten deze in Gent, weten we niet. Deze twee hardcovers bevatten de smurfenverhalen *De Smurfosaurus* en *De Papieren Smurfen.*
Door aankoop van een hele rij produkten naar keuze, kon je aan de aktie meedoen in oktober 1996. Jammer genoeg was ons secretariaat te laat op de hoogte om de benodigde albums in onze ruilbakken te doen belanden.

Reclame*nieuwigheden*

*In deze nieuwe rubriek willen we snel informatie brengen over pas verschenen reclamespul, voor wie er onmiddellijk achteraan wil. Details volgen later. Opgepast: het onderzoeksteam heeft deze berichten nog **niet** nagekeken.*

Albums:
-Dokter Smurf, speciale uitgave verkrijgbaar bij de huisdokter. Speciale vermelding in het album (B)
-Een passie voor uitdagingen, een strip over Citroën, bij uitgeverij Ijzer, door Rene Follet en J.C. de la Royere. Verkrijgbaar bij de dealer. (B)
-Exclusief Smurfenalbum bij Nutricia tot 31/01/1997, (streepjescodes sparen van Fristi, Cécémel Sporting en Cécémel). (B)
-Compaq intelligent manageability... of hoe een IT Manager IT Master wordt! Een strip van 10 pagina's in een stevige folder, van computermerk Compaq (Lozenberg 17, 1932 Zaventem) , getekend door Vanuf. (B)
-Suske en Wiske: gratis album (streepjescode sparen bij Red Band tot 01/03/1997). Het is nog niet bekend of er een opdruk is (B)

Curiosa:
-Kiekeboe: kerstkaart-met-strip "Beste wensen voor 1979". Bestellen via 03/771.05.40 en 03/774.41.63, Zie ook de agenda pag. 2
-Suske en Wiske: 8 speelkaarten bij snoep van Lutti (Oh-la-la).

Meldt ook alle vreemde verschijnselen en ongeïdentificeerde voorwerpen aan het hoofdkwartier van de Reclamesrtipclub, liefst in een briefje met één of ander bewijsje erbij, of met zo gedetailleerd mogelijke info. Zo komen we tot een mooi overzicht.

Geboortekaartjestrip

Tja, geen Manga, maar een geboortekaartje in de vorm van een stripboekje is de uitgave van 'Wannes en Simon: *Het dolle duo* uit 1991. Uitgeverij Willems-Blondeel staat voor vader Lejo (de tekenaar) en moeder Renata (scenario). Toen we het boekje daar aankochten hadden we al een zeer lange speurtocht ondernomen via o.a. de telefoonmaatschappij om info te bekomen. De eerste druk in zwart/wit bedroeg 100ex. en de

tweede druk in blauw/wit bedroeg 50 ex. Het werd uiteraard gratis uitgedeeld aan familie, kennissen en vrienden. Het boekje zelf is uiteraard geen tweeling.

Kiekebanus

In ware Laurel&Hardy stijl gaan de komische situaties in dit album naar een climax toe : een gevecht in regel beslecht de ruzie tussen beide families. De fans kunnen zelf beslissen hoe het afloopt. De ware slechte blijkt ... een verzamelaar te zijn! Ongetwijfeld een stille wenk van de auteurs. Er is heel wat voer voor de echte verzamelaars bij de voorstelling van dit grappige album van Merho, Linthout&Urbanus. Er is een **raamaffiche** met Fanny en Urbanus, er zijn verschillende uitnodigingen, er zijn luxealbums mét originele tekening, en er zijn "gewone" luxealbums. Elke familie verstuurde een **uitnodiging** voor de voorstelling, en de volgende dag was er nog een aparte brief met een strip, waarin tijd en plaats nog eens duidelijk vermeld worden. De twee "gewone" **luxealbums** werden uitgebracht in een oplage van 500 genummerde ex., met telkens een andere voorplaat. Het ene album ziet er uit als een Urbanus-album, het andere als een Kiekeboe-album. Prijs: 1795fr. het stuk. We hoorden heelwat verzamelaars morren die vonden dat het voor die prijs wel gesigneerd mocht zijn. Dan is er de gewone **winkeleditie**, met weer een andere voorkaft in het oranje. Bovenop is er nog een **speciale perseditie** van 500ex. die uitgedeeld werd tijdens de voorstelling van het album. In vergelijking met de winkeleditie bevat dit album vooraan een extra verantwoordingspagina, met afbeelding van de voorplaten van de twee luxe-albums. Alsof het niet genoeg is, werd ook nog een **sleutelhanger** uitgedeeld in de vorm van een huisje, met aan de ene kant Kiekeboe en aan de andere kant Urbanus (afbeelding recto/verso op ware grootte).

BUITENLANDSE REKLAMEUITGAVEN

Bob et Bobette en Italo Suisse

De Bob et Bobette (Suske en Wiske) slappe kaft -strips met 4 diverse titels zijn een uitgave van Italo Suisse uit Komen. De boekjes zijn slechts in een tweetal vestigingen van de Franse keten Auchan verdeeld geweest. We hebben eerst flink wat tijd besteed in het zoeken naar de juiste info. Eerst zochten we in de verkeerde vestigingen. Ondertussen waren de boekjes met de chocolade in 2 à 3 weken tijd reeds uitverkocht, aldus de verantwoordelijke, toen we eindelijk één der bewuste Auchan-winkels bezochten. Waarschijnlijk zijn de boekjes ook nog verdeeld in de streek van Parijs. Deze keer is onze speurtocht *en France* mislukt, en dat is ontmoedigend. Doch, u kent ons, we geven niet op...

Nutella chocopasta à la Douce France

Voor de Franse markt werden 10 ministrips uitgegeven door de Belgische uitgeverij Casterman. Volgende titels verschenen in de collectie: Assurancetourix-Abraracourcix - Les Romains - Agecanox - Les pirates - Panoramix - Astérix - Obelix - Idéfix - César. De stripjes zitten in het deksel verpakt en het is niet te zien

of je dubbele stripjes aankoopt. De liefhebbers raden we dus aan naar Frankrijk te sporen, want we zijn niet van plan om tientallen grote chocopotten te gaan eten voor uw plezier. Zelf doen is dus de boodschap.

NIEUWS UIT NEDERLAND

KBU Uitgevers en de Stedenreeks

De gesponsorde stedenstripreeks doet het nog steeds goed, de voorlaatste in deze reeks is *Markant Maastricht.* Van de softcover versie is er nog een andere versie, die binnenin voorzien werd met een apart logo van de ABN-AMRO bank .
Bijna alle albums hebben ook nog een H.C. versie. De oplage is meestal 7.500 tot 10.000 ex. Eerder verschenen ook al *Leiden in Last, Horatius in Heerlen, Nare Blaren in Nijmegen, Onrecht in Dordrecht, Hoogspanning in Eindhoven, Tam tam in Rotterdam, Herrie in Den Haag, Kabaal in Roosendaal, Het geheim van Gijsbrecht, UFO's boven utrecht, De wraak van de Bossche draak, Brand in Breda, Terreur in Tilburg* en als nieuwste uitgave *Opschudding in Oisterwijk*. De sponsors worden ook nog eens in de strip zelf vermeld.

Greenpeace kwartaalblad

Nummers 1 tot 3 van de 17e jaargang bevatten telkens één pagina strip. De titels zijn: *Love Mc Vain, De bak van Bouzelubac, Can't sink a Spar*. Tekenaar is Richard van de Pol, bekend van o.a. de KBU uitgaven.

De Buurt aan de Beurt

Dit is een strip uit 1993 van "uitgeverij Trolley-Town Associé Pido promotie" (een hele mondvol). Tekenaars zijn Tati & habe ofwel Tati Leutjes en Henk Bruysten. Het boekje vermeldt 21 sponsors uit Arnhem.

Logica jaarverslag 1988

Dit boekje vonden we op de beurs in Valkenswaard. Als illustratiethema voor het jaarverslag 1988 heeft de directie voor cartoons gekozen om hun verslag te versieren. Kuifje en Asterix zijn enkele van de vele stripfiguren.

Cataloguskwaaltjes

Wie verzamelt, probeert in zijn verzameling een zeker ***systeem*** *te brengen. Dat geldt evenzeer voor postzegels, munten, oldtimers, strips, als voor nog zoveel andere dingen. Voor je het weet begin je lijstjes aan te leggen, op papiertjes variërend van een sigaretteblaadje tot een pak A4-pagina's ter dikte van een telefoonboek.*
Op een goeie dag is er dan altijd wel een ondernemend iemand die al die lijstjes eens in een handig, overzichtelijk boekwerk bij elkaar brengt. De catalogus is er! (eindelijk). Een noodzakelijk kwaad, lijkt het, als we mogen afgaan op het gemopper dat wel eens opstijgt telkens een nieuw boekwerk het bestand komt uitbreiden.

De Suske en Wiske stickercatalogus
In Breda werd op de stand van de Reclamestripclub de *Suske en Wiske stickercatalogus* voorgesteld, samengesteld door BS-lid Marcel Mallant. Er werd een speciale groene versie gerealiseerd ter promotie van De Reclamestripclub, in een beperkte oplage. De stickercatalogus zelf is voor de leden van de R.S.C. te koop aan 300 bfr of 17 gulden.

Catalogus over Suske en Wiske weekblad
Ook in Breda, maar op zondag, werd dan de 1e editie 1996 van de *Suske en Wiske weekblad overzichtcatalogus 1993-1996* voorgesteld, die ook de *Suske en Wiske Specials* en andere apart verschenen bladen met het Suske en Wiske weekblad-logo beschrijft. Deze voorstelling was bestemd voor clubleden en was **niet** te koop. Er werden slechts 5 ex. van gemaakt, voor de auteurs, en 1 ex. ten behoeve van de Matla-catalogus. Alleen bestemd voor medewerkers en voor de interne keuken, dus. Aan deze voorloper van de officiële catalogus worden nog enkele aanpassingen aangebracht waarna deze catalogus -na toestemming van Standaard Uitgeverij- in 1997 zal uitgebracht worden in clubverband, aan een betaalbare prijs.

De reclamecatalogus
Achter de schermen van de Reclamestripclub wordt door de medewerkers keihard doorgewerkt want naast de bovenvermelde catalogussen hoopt men in 1997 eindelijk *De Reclamestripcatalogus +rariteiten* uit te brengen.

De nieuwe editie van de stripcatalogus 19??..
De schrik slaat mij om het hart als ik mij bedenk dat wellicht volgend jaar een nieuwe editie van de Nederlandstalige Stripcatalogus uitkomt. Naar ik onlangs vernam is de samensteller voornemens deze editie zelfs geheel in kleur uit te brengen. Naar mijn bescheiden mening een onbezonnen daad. Waarom onbezonnen, zult u zeggen? Welnu, onbezonnen omdat men bepaald niet zit te wachten op een qua uitvoering veel te dik, te groot maar vooral te duur boek. Naar alle waarschijnlijkheid zullen allerhande nonsensuitgaven zoals Paling en co, Tina en meer van dit soort pulp grotendeels dit standaardwerk vullen. De kwalitatief uitermate goed verzorgde uitgave zal, als er niet flink het mes in wordt gezet, een topper worden in onhandigheid, wat gebruik betreft. De oudste edities van de Stripcatalogus gingen als vaste prik mee naar de beurs. Thans copiëert slechts een enkeling de pagina's van zijn favoriete stripauteur(s) om het geheugen te ondersteunen.
Niet in de laatste plaats omdat mijn collectie heel wat grensoverschrijdende uitgaven bevat en ik regelmatig ook de Duitse beurzen bezoek, heb ik mij al enkele malen de nieuwste editie van de Duitse stripcatalogus aangeschaft, die -evenals de Amerikaanse- handig van formaat is en allerlei onnutte ballast weglaat. Het aardige van deze beide uitgaven is, dat ze regelmatig (eens per jaar), relatief betaalbaar worden uitgebracht op een aangenaam formaat (ongeveer A5). Persoonlijk spreekt zo'n paperback die men makkelijk naar beurzen meeneemt mij meer aan dan de huidige telefoonboekformaatuitgave. In voornoemde buitenlandse catalogi zijn prachtige kleurkaterns opgenomen, waarop doorgaans niet meer dan 4 afbeeldingen van boeken per pagina haarscherp staan afgebeeld. Nu wordt de Duitse markt voor een groot deel bepaald door de smaakvol gekleurde piccolo-uitgaven en de Amerikaanse markt door Marvel/DC/Classics. Voor een groot deel schuilde het geheim van de succesverkoop destijds veelal op basis van aantrekkelijke veelkleurige covers. Het oog wil per slot ook wat! Door de jaarlijkse verschijningsfrequentie van de Duitse en Amerikaanse catalogi, ziet men ook dat de stripmarkt daar relatief veel vertrouwen uitstraalt, in tegenstelling tot de toch nog steeds tanende Nederlandse markt. Dit vertrouwen uit zich in de prijzen die men ook daadwerkelijk op regelmatig terugkerende veilingen in London, New York en Wenen betaalt. Zo is er ondermeer een top 100 van duurst betaalde strips. Met reikhalzend verlangen wordt jaarlijks de nieuwste editie van een catalogus tegemoet gezien.
Anders is het binnen de Nederlands/Vlaamse verzamelaarskringen waar, bij het naderen van de volgende editie, de markt zich onrustig gaat gedragen. Vooral omdat een aantal verzamelaars geen liefhebber zijn, doch als blote waarheid, zekerheid voor alles laten gelden. Dit uit zich door uitverkoop van hun zogenaamde collecties. Blijvend onrustige taferelen domineren zeker de eerste maanden na verschijnen de beurzen. Nederland en België hebben daardoor een onregelmatig instabiele markt die naar buiten nauwelijks enig vertrouwen uitstraalt. Een jaarlijkse Nederlandstalige editie van de stripcatalogus (samengeseld door meerdere mensen) met niet al te extreme stijgers zal weldadig aandoen en niet afschrikken zoals dat nu gebeurd. Vertrouwen van beleggers in beeldverhalen zal dan meer toenemen. Mede doordat de meeste zolders de afgelopen 20 jaar wel zijn doorgesnuffeld en opgeruimd, verwacht ik niet dat er nog echt grote hoeveelheden oude strips boven water komen. Wat men door de tijd tegenkwam, is intussen wel verdeeld. Ook de overstap naar telefoonkaarten en andere onzinnige prullerij, is een gevolg van de stagnatie in groei van de stripmarkt. In zekere zin jammer, maar men pakt het daar thans stukken professioneler aan. Hoewel de ongebreidelde groei die daar heerst mijns

inziens ook daar haar hoogtepunt snel zal naderen. Want overdaad schaadt, zo luid een bekende uitdrukking. Maar och, een oud stripweekblad of stripboek heeft zich in het verleden bewezen, zal zijn waarde houden en in zeldzaamheid steeds blijven toenemen. Simpelweg omdat er altijd waarachtige liefhebbers zullen blijven. *(Willem in't Hout)*

Dat is nog niet alles

Er zijn ook geruchten dat er een nieuwe Vlaamse verzamelcatalogus op stapel staat. Officiële berichtgeving daarover ontvingen we nog niet, maar het is een feit dat stripwinkel de Negende Kunst uit Gent daartoe contact opnam met verscheidene verzamelaars. De catalogus zou series van Vlaamse tekenaars bevatten, uitgegeven door Vlaamse uitgevers en zou uitkomen eind '96 of begin '97. Bijvoorbeeld de Zonneland-reeks, reclamestrips van Berck, enz..., met drie prijsaanduidingen : minder goed, goed en nieuwstaat. De kostprijs zal plusminus 700 fr. bedragen. Inlichtingen: Nederkouter 8 9000 Gent, tel. 09/2240147.

Het gaat beter met de verzamel-link

Een catalogus is maar een momentopname, dat beseft iedereen. Al jaren wordt in verzamelaarskringen gesproken over een *flexibel* systeem dat beter zou inspelen op de actualiteit en, niet onbelangrijk, op de verzuchtingen van de verzamelaars. Tenslotte zijn deze werkjes toch voor die lezerscategorie bedoeld.

De steen der wijzen is terzake misschien nog niet gevonden, maar enkele Nederlandse BS-leden zetten toch een stap in de goede richting. In de beginjaren van Brabant Strip hadden wij een "verzamelaars-zoek-programma" in het leven geroepen, dat via informaticaweg vraag en aanbod bundelde en in een handig boekwerkje goot, dat bestemd was voor de leden. Door het vele werk dat dit met zich meebracht, en ook gebrek aan medewerkers, ligt het project al enkele jaren op de kast. Wat blijft is onze rubriek met gratis advertenties.

Nu hebben twee leden, Marcel Mallant en Michael van Hartskamp, **De Link** in het leven geroepen, om alle Suske en Wiske verzamelaars te ondersteunen bij hun verzameling. De doelstellingen zijn als volgt:

1. Curieuze contacten: S&W verzamelaars met elkaar in contact brengen.

2. Curieuze catalogus: In navolging van "De Suske en Wiske stickercatalogus" en "De buitenlandse boeken", willen de oprichters ook andere deelgebieden rond S&W-verzamelen aanpakken. Er zijn zoveel aspecten aan S&W dat een opsplitsing in "deelcatalogussen" nodig blijkt. Daarvoor zoeken ze nog medewerkers die andere onderwerpen voor hun rekening willen nemen

3. Curieuze completering: Iedereen heeft gaten in zijn verzameling, en vindt toch weer altijd dié ex. die al dubbel in de kast zitten. Alle verzamelaars kunnen de lijsten met dubbels of spullen die ze wensen te ruilen doorseinen aan "De Link", en anderzijds opgeven wat ze wel nog zoeken. Aan de hand van deze lijsten zal "De Link" zoekers en aanbieders "linken" via hun bestand. Verder ontvangen de ingeschreven leden per kwartaal een lijst met vraag en aanbod.

Uiteraard steunt Brabant Strip dit initiatief. We weten uit ervaring dat dergelijk initiatief geen concurrentie inhoudt voor de stripzaken, maar wel een steun betekent voor de verzamelaars die op zoek zijn naar stukken waar de handel geen brood in ziet, zoals tijdschriften, stickers, enz... Alvast interessant is dat leden van Brabant Strip **gratis lid** kunnen worden! Volgende keer sluiten we een complete informatiefolder in, met alle bijzonderheden. Voor meer informatie kan je nu al terecht bij:

"De verzamel-link", t.a.v. Marcel Mallant, De Wiek 5, 2265 VK Leidschendam, Nederland. Vergeet geen postzegel voor antwoord bij te voegen.

Zo nodig willen we ook wel plaats maken in het magazine om de contacten tussen de leden te onderhouden. Jaren geleden is de Reclamestripclub ook zo begonnen, dus wie weet...

KERSTWEDSTRIJD

Op 12 januari opent vzw Taxandria het stripjaar 1997 met de 3de strip-, platen- en CD-beurs in het Alpheusdal te Berchem. Verschillende tekenaars worden verwacht, o.a.. Jean-Pol, Denayer, Marvano en Crisse. Speciaal voor de beurs ontwierp Turk een ex libris voor Leonardo-album 19 (300ex. gen. en ges.), die je ter plaatse kan verkrijgen voor 185fr.

Prijsvraag

(altijd weer die strips, doe ook eens aan *cultuur*...).

Welk schilderij is van de hand van Leonardo?

Is dat: *a. De nachtwacht / b. Het laatste avondmaal / c. The madonna with the big boobies ?*

Hoofdprijs: een boekenbon van **500fr.**, geschonken door Stripwinkel ALEX in Berchem en aldaar op te souperen. Als troostprijs geven we vijf **vrijkaarten** weg, die aan de kassa ook nog recht geven op het album mét de Leonardo-tekening, geheel gratis! Als dat geen mooie kerstcadeau's zijn! Stuur een briefje met het antwoord (a,b of c) naar het redactieadres.

INKOM :
60 bfr
- 12 jaar gratis
(onder begeleiding)

* Voor inlichtingen tel. (03) 236 25 40 of (03) 219 85 27

Stripwinkel ALEX
Gitschotelei 88 - 2600 Berchem
Tel. (03) 236 25 40

Greet-est Pers en Strip Shop
Bogaardenstraat 20 - 3220 Aarschot
Tel. + fax (016) 56 63 01

HET LAATSTE NIEUWS

uw regionale krant
De Streekkrant

radio CONTACT

ABB verzekeringen
ABB VERZEKERT VAN MENS TOT MENS

Wat was nieuw in 1996?

Soda

Iedereen kent hem wel, de stoere onversaagde Amerikaanse politieman die de colt in zijn vuist omklemt. Inderdaad, zo'n cop is Soda. Doch diep in zijn hart is hij bezorgd om zijn oude, aan een hartkwaal lijdende moeder. Al acht avonturen lang durft hij haar niet bekennen dat hij geen priester is maar politieagent. De vele verkleedpartijen in de op- en neergaande lift zijn ontelbaar. Moeder Soda is ditmaal de spilfiguur in het verhaal. Haar zoon doodt na een spectaculaire achtervolging in een vleesfabriek de zoon van De Cleef, een notaire booswicht zonder scrupules. De boef zweert wraak te nemen op Soda en probeert hem te treffen in wat hem het liefst is. Via internet wordt een premie uitgeloofd om moederlief het hoekje om te brengen. Dan gaan de poppen pas goed aan het dansen. Is de doder de melk- of postman, of is het de vriendelijke overbuur? Een ondraaglijke spanning voor Soda en zijn nietsvermoedende moeder. Het duo Gazzotti en Tome slaagt er voortreffelijk in een goeie policier te brengen. De plot wordt opgebouwd met de nodige spanning en emotie, de achterbuurten en decors lijken gegapt uit de Dirty Harry films met Clint Eastwood. Vooral een spannende beslissende liftscène wordt tot in de perfectie uitgewerkt. Kleuren, decors en personages vullen elkaar perfect aan. Voor éénmaal is de kleurenversie mooier dan de zeer dure zwart-wit uitgave.

Soda 8 : Dood in vrede
Gazotti & Tome
Dupuis , sc 180 ,hc 320.
Luxe uitgave uitgeverij Khani, 250 ex. prijs 3000 fr
Willem.

Willem bekeert zich op zijn oude dag

Wat krijgen we nu? Na jaren nog eens een leesbare strip van Giraud? En wat voor ééntje, grote klasse zelfs. Als Moebius vond ik hem niet te pruimen, al dat hol gezwets in de ruimte, verhalen die kant nog wal raakten. Hoor ik daar protest? Ik geef toe, hele horden fans schaarden zich achter hem, maar daarom hoef ik het nog niet goed te vinden. Maar terug naar *Altor*, want zo heet de reeks. We treffen de hoofdpersoon in een werkelijk prachtig sprookjesland waar hij luistert naar de verhalen van zijn vriend Apildom. Deze vriend is een wat warhoofdige wijze die proeven verricht in tijd en ruimte. Bij één van deze probeersels gaat het goed fout. In plaats van de fee der goedheid te ontmoeten, ontketenen ze het kwade. Een vreselijke ontploffing doet het kristal, waarmee Altor en Apildom zich verplaatsen, te pletter slaan op aarde. Een bodemloze krater is het resultaat. Apildom is vermist en Altor wenst het kwade te bestrijden, hierbij geholpen door Lorcan wiens afkomst in de loop van het verhaal opgehelderd wordt. Prachtige kleuren met zorgvuldig uitgevoerde tekeningen, op een vernieuwend scenario, zullen deze strip zeker en vast laten uitgroeien tot één van de hoogtepunten van stripjaar 1996.

Altor 1 : De kracht van het kristal
Giraud en Bati , Arboris , sc 195 .
Willem.

Een vos in ballingschap

Een aanwinst voor de geschiedenisfreaks onder ons? Niet noodzakelijk. Het nieuwe album van Jean Pleyers - het eerste zelfstandig werk sinds de samenwerking met Jacques Martin spaak liep- heeft verschillende facetten. Vooral de frisse tekeningen en de gezonde kleuren vallen op. Pleyers heeft een meer persoonlijke stijl ontwikkeld, waarbij die van Gilles Chaillet of Martin eerlijk gezegd stijfjes uitvalt. Het verhaal speelt zich ergens af in Frankrijk in de zoveelste eeuw, ten tijde of niet lang na Jeanne d'Arc, dat wordt niet geheel duidelijk. En dat doet er niet toe, want het is niet belangrijk om het album te kunnen lezen. Pleyers zet enkele interessante personages neer, Giovanni, Sara, en Dauphin Lodewijk, die blijkbaar zonderlinge avonturen gaan beleven. Vreemde hersenkronkels hebben ze ongetwijfeld, maar dat verwondert niemand die het interview met Pleyers las in ons magazine nr.37. Ze zijn misschien niet wetenschappelijk verantwoord, maar ook niet zo saai als veel andere "historische" striphelden. In de volgende afleveringen mag wel nog een stevige intrige. Moeder overste die zwarte missen opdraagt, dat kan eens plezant zijn, maar in het genre Martin/Chaillet & co. is het wel een dooddoener. Toch met plezier gelezen. *Patrick.*

Giovanni: Een vos in ballingschap
Tekst en tekeningen: Jean Pleyers
Uitgeverij Casterman, sc 165fr.
Patrick.

Dieptepunt

De Sjors en Sjimmie-strip is op een totaal dieptepunt belandt. Na de ietwat oubolligge verhalen getekend door Frans Piët en de wat gemoderniseerde versie van Jan Kruis, was het in 1977 de beurt aan Wilbert Plijnaar, Robert van der Kroft en Jan van Die, kortweg de **Wirojas**. Zij gaven de strip met succes een forse face-lift. Van brave moederskindjes werden Sjors en Sjimmie moderne jeugdige tieners. We vonden in de albums leuke grappen over video, walkmans, computers en wat nog al meer, iedere populaire mode of rage werd haarscherp op de korrel genomen. Plezierig om lezen en te herlezen. Tot in 1989 de Wirojas het voor bekeken hielden. Ze wilden zich meer toeleggen op hun Claire-strip voor het damesblad Flaire. Big Balloon (of was het toen nog Oberon?) besliste de razend populaire strip verder te zetten met onbekende Spaanse en Nederlandse tekenaars. Het resultaat was rampzalig. Waar de Wirojas fijne humor brachten, brengen deze tekenaars humor met de botte bijl: Sjors en Sjimmie werden van belhamels echte ongemanierde vandalen. Een ziekte zoals aids wordt ongenadig door de modder gesleurd ; Sjimmie doet dapper mee aan alle soorten van rassendiscriminatie ; Pedofilie lijkt een normaal verschijnsel, zelfs de kolonel wil op TV als pedofiel als hij een centje mee kan pikken in een praatprogramma. Zo kunnen we nog pagina's lang doorgaan, maar wat baten kaars en bril?

Sjors en Sjimmie 35 : Dream-team
Uitgeverij Big Balloon , sc 180.
Willem.

© Casterman

Ook nog gelezen dit jaar

misschien iets voor onder de kerstboom?

Oorlog op de achtbaan -Casterman-
Een uitstekende nieuwe Tardi, opnieuw naar een roman van Leo Malet. Nestor Burma, de bekende dubbelganger van Jan Bosschaert, kuiert in 1957 over de kermis en krijgt daarbij een hoop miserie op zijn nek. Hij gaat er dan ook steeds slechter uitzien. Alle elementen van het genre zijn aanwezig om onze aandacht gaande te houden, compleet met zwarte humor en cynische commentaren à la Raymond Chandler (lees ook eens een goed boek...).

De nieuwe Ravian -Dargaud-
Gijzelaars van het Ultralum is deel 16 in deze reeks van Christin en Mezières, die ons tot nu toe nooit teleurstelden. Dat doen ze ook deze keer niet. Het is handig als je vooraf *Aan de grenzen* en *De levende wapens* las, bvb. om te weten wat een *Schniarfer* is, maar het hoeft niet. Het verhaal staat op zich, en er wordt als vanouds weer de beste sf geserveerd met de juiste dosering van fantasie en humor.

O Alex! (andrië) -Casterman-
Een beetje een verplichte oefening, dit album, waarvoor Jacques Martin wel drie nieuwe medewerkers aantrok. Zoals gewoonlijk is het grafisch zeer verzorgd. Op pagina 45 is Cleopatra iets onduidelijks van plan met Alex, maar we mogen niet zien wàt (Alex kijkt alsof hij kiespijn heeft). O wonder, onze held verkiest toch maar met Enak verder door het leven te gaan, en kondigt haastig -terwijl hij in de eerste de beste boot springt- de komst van Julius Caesar aan: "Dat is nu echt iets voor U, zie, niet zo jong meer, maar een schoon occasie". "Dat komt goed uit", peinst Cleo, *"want ik waardeer jonge mannen, maar ben dol op rijpe mannen, laat hij zich haasten"* (citaat van pag. 48). Die vrouwen toch, hee, Jacques? Tot zover de korte inhoud van dit historisch verantwoorde stripverhaal, dat, het moet gezegd worden, een zéér verrassende kijk op de geschiedenis biedt.

Rubine 4 -Le Lombard-
Serial killer heet het ding. Met drie hebben ze aan dit stripje gewerkt, en je vraagt je af waarom nu eens niemand zegt: "jongens, dit is toch echt te dom om los te lopen". Waarschijnlijk willen D. de Lazare, Mythic en Walthéry elkaar sparen. Dat ze dan ook eens aan de lezer denken.

Kobe de koe -Casterman-
La Vache is terug met twee titels, *De grote mensenjacht* en *Rioolrevolutie*. In 1994 kregen De Moor en Desberg de Alph-Art van de humor in Angoulème voor het album *A mort l'homme, vive l'ozone*. Dit album werd nu vertaald en opgesplitst in twee delen. Wat moeten we daar nog aan toevoegen? Dat de fans ze allang in huis hebben? Dat De Moor geen toegevingen doet om populair over te komen?
Doe nu toch eens zo'n boekje open, léés dat eens en kijk naar de tekeningen. Jà, het is moeilijker dan de nieuwe Suske en Wiske, en néé, hiervan loop je geen hersenschade op. De grappige verhaaltjes hebben een ernstige ondertoon en de montages van De Moor zijn toch schitterend? In Stripschrift 295 staat een interview met de tekenaar waaruit blijkt dat hij nog altijd even moeilijk te interviewen is, en toch interessante toelichtingen kan geven over zijn reeks en over de relatie met zijn vader en de *anderen*. Een nummer met een zéér mooie cover, trouwens.

Yoko Tsuno 21 -Dupuis-
Eens te meer bewijst Roger Leloup met *De poort van de zielen* dat er nog niet veel op te merken valt aan zijn grafisch talent. In dat opzicht mag deel 21 bij de rest in de kast, maar waar gaat het eigenlijk over?

De nieuwe avonturen van Roodbaard -Dargaud-
Deze langlopende reeks van Charlier en Hubinon kende door de jaren heen al verschillende vaders. Ollivier Gaty heeft nu het roer overgenomen, en doet echt zijn best om de sfeer van vroeger opnieuw uit te vinden. Zo lijken de personages voor het eerst in jaren weer op de creaties van Hubinon. Het is een verhaal van dertien in een dozijn over vechten met de Spanjaarden om goud, maar in zo'n klassieke reeks kan dat geen kwaad.

De tanden van de haai -Casterman-
Boucq leverde toch maar weer een schitterend surrealistisch spektakel af. Wie de avonturen van Fré Vandermugge al van vroeger kende, keek al lang uit naar het vervolg. Voor de anderen kan de kennismaking in dit eerste lange verhaal alleen maar meevallen. De auteur heeft een nieuw universum gecreëerd - de stadsjungle - waarbinnen alles volgens een strikte absurde logica verloopt. Daarna kan niets nog verbazen: de smurfenstam, de mammoetsteak, de flathaai, de katapult van Leonardo da Vinci, alle middelen zijn goed om ons aan het lachen te brengen.
Patrick.

Vrije Vlucht anno 1996

Vrije Vlucht heeft een zekere charme die je niet vlug terugvindt bij andere reeksen. Dit jaar verschenen weer enkele interessante delen. Tot nu toe verscheen van deze albums (hoeveel weten we niet) telkens een speciale perseditie, op beperkte oplage (minder dan 200ex.) met een extra informatief dossier. Dat is ook nog het geval voor ***De uitvoering*** van Dethorey, die eerder met Le Tendre al *De pechvogel* maakte in dezelfde reeks. In *De uitvoering* komt een boeiende periode uit de Franse geschiedenis aan bod, die ons minder bekend is, namelijk de Frans-Duitse oorlog in de jaren '70 van vorige eeuw. In feite was dit de generale repetitie voor de Eerste Wereldoorlog. Tegen deze achtergrond schildert Dethorey de omzwervingen van enkele kunstenaars in de Parijse Commune, die aan de wieg van het surrealisme zullen staan. De tegenstelling tussen de traditionele bombastische schilderkunst van die tijd en de vernieuwingen van de jonge generatie schilders wordt grafisch zeer mooi uitgewerkt. Een aanrader voor wie het thema aanspreekt, maar het kan ook gewoon gelezen worden als een prachtig getekend familiedrama.

Een hart voor Ijsland (deel 1) van Makyo is het eerste album dat alle lezers van de eerste druk het extra dossier gunt, en dat is maar goed ook. In een interview aangevuld met schetsen vertelt de auteur hoezeer het verhaal gebaseerd is op de geschiedenis van zijn vader en grootvader, beiden vissers op Ijsland. En Makyo kàn vertellen, we kennen hem o.a. als scenarist van Jerome K. Jerome Bloks. Dit verhaal speelt zich af in Duinkerke in 1890 en beschrijft het lot van de plaatselijke vissersfamilies, de armoede, de onzekerheid, de dagelijkse strijd van gewone mensen. Doorheen dat gegeven heeft Makyo een intrige geweven die boeit tot

HET SCHOUWSPEL IS DERMATE WREED DAT ONZE HELD NIET WERKELOOS KAN TOEZIEN.
NEE! GENADE! NIET MIJN HANDTAS! NIET MIJN HANDTAS!!
DUIZEND SMURFEN! ZE SNIJDEN NU OOK AL HANDTASJES VAN SENIOREN OPEN! DE SCHOFTEN!

© *Casterman*

op de laatste pagina. Het is een verhaal zoals de sterkere Jerome-afleveringen, maar dan realistischer en zonder gags. De ietwat plompe tekenstijl doet de grauwheid van de personages extra goed uit de verf komen. Wordt gelukkig vervolgd.

De jonge Luikenaar Stassen heeft een nieuw Vrije Vlucht -album klaar, ***Luis de Portugees.*** Het speelt zich af in een groezelige voorstad zoals we ze kennen in ons land en in Frankrijk. Immigranten van de eerste of volgende generatie, Portugezen, Roemenen en anderen, proberen deel te nemen aan onze consumptiemaatschappij, omdat ze denken dat daarin het ultieme geluk ligt. Het is dan ook geen wonder dat geen van de diverse personages daar in slaagt. Centraal thema is het café waar de buurtbewoners elkaar ontmoeten, als een uitvalbasis voor hun dramatische of zelfs komische belevenissen. Want dat is wel het bijzondere van dit verhaal : hoewel het allemaal slecht afloopt en het bestaan van deze mensen in feite uitzichtloos is, toch brengt Stassen het met een glimlach. Hij veroordeelt niet, hij zit ook in die bar achter een pint en observeert zijn vrienden.
Grafisch is dit album niet zo sterk en vernieuwend als *Brieven uit de bar*. In het bijgevoegde interview verklaart Stassen dat het zijn bedoeling was bij zijn eerste eigen scenario het verhaal te laten primeren. De tekeningen mochten de aandacht niet afleiden. Toch nog altijd een zeer mooi album.

Tenslotte lazen we nog ***De laatste knusse zaal, deel 1***, en daarin bewijzen tekenaar Paul Gillon en Denis Lapière dat mooie tekeningen niet garant staan voor een goed album (in frappante tegenstelling tot Makyo). Lapière werkte samen met Stassen aan *Brieven uit de bar*. Hij kan het dus, maar niet in dit album. De lezer mag nog zijn best om een verhaallijn te vinden, maar nee: "Ik heb bewust gekozen voor een hortende vertelstijl", zegt Lapière, "dat maakt de symboliek van het verhaal nog groter". Als hij nu eens begonnen was met een verhaal te schrijven, dan kon die symboliek er voor mijn part in verwerkt worden. Maar een warrige *story* opbouwen over een producer die flarden van de

(film)geschiedenis herbeleeft, en dan in het bijgaande interview zeggen dat het over geen van beiden onderwerpen gaat, tja... Had Lapière kunnen kiezen, dan was Gillon niet op deze manier de mist ingegaan. Misschien brengt het vervolg de redding, wie weet?
Dupuis, 450fr. per deel *Patrick*

Het is maar dat u het weet...

De serie Vrije Vlucht krijgt er weldra een broertje bij, ***Vrolijke Vlucht*** genaamd. Hierin zouden humorstrips verschijnen van hoog niveau. Begin januari verschijnen vier albums tegelijk, je kan er dus moeilijk naastkijken.

***

In Zololala lazen we eerder dit jaar tot onze verrassing dat de Brusselse klassezaak *Het B-gevaar* een eigen uitgeverij opgestart had. Typisch Vlaams, zo dachten we, wij wonen hier achter de hoek, en zullen uiteraard weer de lààtsten zijn die het mogen weten. Uitbater Erik Deneyer ontkende het bericht echter ten stelligste. De zaak heeft wel "banden" met de gloednieuwe uitgeverij **Enigma**, maar alles moet netjes gescheiden blijven. Gelukkig mogen we er wel iets over schrijven. Enigma brengt mini-strips uit als *De lokroep van de palingen* en *Da's nu mijn vader*. Verder ook luxe-edities van de uitstekende nieuwe albums van Kobe de Koe, *Rioolrevolutie* en *Mensenjacht.* Prijs hiervan: 1095 fr mét gratis gadget, dat vervaardigd is door... *Het B-gevaar*. Wil je dat alles eens gaan bekijken? Dan kan je terecht bij... *Het B-gevaar.* Jaja, *origineel* is het wel.

***

De luxe **Suske en Wiske**, *Het zwarte gat*, kostprijs 7500fr. mét diamant, was bij verschijning reeds totaal uitverkocht bij voorinschrijving. In financiële tijdschriften noemt men dit : "Hoe wordt ik rijk door te beleggen in strips?". Aan de stripliefhebber om uit te maken of er ook *lol* mee gemoeid is.

***

Een album dat men eerder zou verwachten in de parodie-uitgaven van Arboris : *De tekenaar van Asterix de Galliër* ***Uderzo*** *in beeld gebracht door zijn vrienden.* Wat een tite. Uitgeverij Talent, kostprijs 260fr.

***

Nieuw bij **Talent** is ook de serie *Prairiehonden*, een soort spaghettiwestern. Prachtig in beeld gebracht door Berthet en Foerster.

***

Na Arboris en Big Balloon stort ook Dargaud zich op de **Manga**markt met twee pockets uit de serie *Armagedon*, een odyssee in 13 delen. Dit alles voor de schappelijke prijs van 175 fr per nummer van 183 paginas. .

***

Er komt geen einde aan de **nieuwe series**. Bij Arboris verschijnt *Altor* van Giraud en Bati, getiteld *De kracht van het kristal*. Ook Dargaud doet een duit in het zakje met *Malheig 1 , Dubbelganger in de tijd*, in beeld gebracht door Stalner, tekenaar van Fabian M.

***

Voor wie houdt van voetbal is **Kick Wilstra** een must. Deze wondermidvoor uit de jaren 1952-1958 is weer verkrijgbaar bij Uitgeverij Boumaar in hardcover. In de meeste Vlaamse stripwinkels zal deze strip wellicht niet te verkrijgen zijn. Te Hollands, snap u? Je kan hem bestellen bij Uitgeverij Boumaar, Braamkamp 199 7206 HJ Zutphen. Prijs voor de 3 delen: 4500fr .

***

Je kan er je klok bijna op juist zetten: elk jaar na de Stripdagen te Breda is hij er weer. Met name deel 8 in de **Don Lawrence** Collectie, steeds weer een pareltje van uitgavebeleid. Voor wie er van houdt natuurlijk.

***

Casterman in de leer bij Talent? Twee nieuwe reeksen opstarten, met 2 delen tegelijk, je moet maar durven in deze tijd. *Middernacht op Rhodos 1 : Het Yin*, deel 2 : *Het Yan* , Béhé & Boisset, hc 450fr. (welke oelewapper verzint in godsnaam die titels?). Dan is er ook *Hartenvreter 1 : De bonte pop*, deel 2 : *Het spel der spiegels* , Andreae & Gallie, hc 450fr. Mooi.

***

De symphathieke **Dokter Zwitser** is verhuisd van Dupuis naar Casterman. Hij maakt hij zijn come-back met *Dr Zwitser en de Kerstman*, Wasterlain, sc 195fr.

***

Ook de nieuwste **Guust Flater** *Van Flaters tot kraters* krijgt een luxe jasje. De kostprijs van dit boekdeel -3300 fr.- verduidelijkt de titel. Inderdaad een flinke krater in je budget, en dat voor een bundeling gags die, nclusief titel en voorplaat, beter op de archief- plank gebleven was. Sommige uitgevers leren het nooit: je moet een mens op een goeie dag zijn *pensioen* gunnen.

***

Voor **Jaap** bijvoorbeeld valt in *Robbedoes* 46 van 13/11/96 letterlijk het doek. Geestelijke vader Deliège hangt zijn tekenpen aan de wilgen wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Inzepocket wordt definitief gesloten. Jaap, de chef en de directeur reizen samen naar verre rustige oorden.

***

Nu verkrijgbaar: de **Lucky Luke** medaille in verpakking met tekeningen van Morris, prijs 500 fr. Iets duurder is de Suske en Wiske presse papier... oplage 1000 stuks, prijs 6000fr .Te bestellen bij de Koninklijke Munt, Pachecolaan 32, 1000 Brussel, pcr 000-2004053-33. Bestelcode Lucky Luke 004 , S & W 005.

***

Grootmeester **Franquin** heeft terecht de prijs van beste auteur gekregen op het stripfestival te Charlerloi, dat doorging op 22, 23, 24 november. Zou de nieuwste Guust Flater daar voor iets tussen zitten?

***

Glénat brengt een nieuwe reeks van **Lamquet** op de markt met een bijna onuitspreekbare titel: *De Pithecantroop in de koffer 1 : De Hollandse chirurg*. De ontbrekende schakel in het ontstaan van de mens. Sc.195.

***

Ook **Glénat**'s succesreeksen krijgen er een deeltje bij. De prins van de nacht 3, *Volle maan*, Swolfs, hc.495. De meesters van de gerst 5, *Julienne 1950,* Vanhamme & Vallès, hc.495. Santiag 5, *De terugkeer*, Dufaux & Renaud, hc.495. Dampierre 6, *De gevangene*, Swolfs & Legein, hc.395. Uitsluitend reeksen van topniveau, tenzij u er anders over denkt. Op RTBf loopt al enkele weken de verfilming van *De meesters van de gerst* in feuilletonvorm, en met succes. *Yag Millew.*

Onze lezers schrijven...

...en dat doen ze vooral als we eens een weekje te laat verschijnen. Ja, we weten het, niets is zo teleurstellend als een lege brievenbus. Dat kan leiden tot brieven als deze:

" Tot mijn spijt en verwondering stel ik vast dat het laatste nummer van Brabant Strip magazine dateert van juni 1996, zijnde nummer 39. Bestaat Brabant Strip nog??? " (Stephan uit Onze-Lieve-Vrouw-Waver).

Juist, elk jaar zijn er leden die met verbijstering hun eerste Brabant Strip-zomer doormaken. In juli en augustus moeten we namelijk kiezen: op zoek gaan naar de geneeskrachtige wijnbronnen van de Provence, ofwel een dringende opname in de kliniek van dr. Krankenkopf. We moeten de lezers in juni natuurlijk beter informeren dat ze geduld moeten oefenen tot september. Sorry! En jawel, we bestaan nog!
Dan zijn er ook brieven van zeer tevreden lezers die om een gunst verzoeken (meestal een gratis advertentie) en tegelijk schrijven hoe gelukkig ze wel zijn dat de postbode de bekende bruine envelop net gebracht heeft. Op troosteloze dagen kunnen dergelijke enthousiaste reacties de redactie wel eens stimuleren om er toch nog maar een nummer uit te persen... Het is een altijd troost te weten dat daarbuiten in de woeste wereld toch iemand de boodschappen van onze zender ontvangt.
Er zijn ook handigerds die complimenten en bekeuringen in één brief verwerken. De bloemen én de vaas als het ware:

" Ik ben erg tevreden over B.S. magazine, het is een aanwinst voor de stripwereld en het bevat zeer interessante informatie die je in geen ander blad terugvindt.", schrijft Merijn uit Mijnsheerenland.
Echter, ***" Ik ben ook enthousiast over de speciale aanbiedingen zoals die boekjes van Kari Lente, die inderdaad niet duur zijn, alleen vind ik het jammer dat er van uit wordt gegaan dat je de boekjes wel even van één of andere beurs ophaalt. "*** , voegt hij er aan toe.
" Dat doe ik niet, want ik bezit nog geen rijbewijs en met het openbaar vervoer kost het me vele uren en worden die boekjes drie maal zo duur door al het reisgeld."

Ja, daar zit natuurlijk wat in, Merijn. Vandaar dat we al beslist hadden dat we de boeken eventueel kunnen verzenden, mits aanrekenen van de portkosten. Dat zou ongeveer 5 gulden extra betekenen. We overhandigen ze liever persoonlijk, (het gebeurde al wel eens dat een mooi boek schade opliep bij verzending), maar onmogelijk is het dus niet. De gewone editie is trouwens verkrijgbaar in een twintigtal Nederlandse stripzaken, van Rotterdam tot helemaal in Leeuwarden. Merijn stuurde ons ook een aantal krantenstrips die hij wil ruilen, en die zijn te omvangrijk om in de zoekertjes te plaatsen.

" Zelf ben in niet zo weg van deze strips, maar ze weg doen kost me toch ook moeite, schrijft hij. ***" Elk aannemelijk bod is dus goed, ik wil geen woekerprijzen of uitzonderlijke dingen. Ik ben zelf een echte Suske en Wiske-persoon, dus daar maak je me altijd blij mee. "***

Omdat we zelf nogal weg zijn van échte krantenstrip-knipsels, en omdat je dat moeilijk kan samenvatten, publiceren we hierbij de lijst en een voorbeeld. Misschien is iemand anders er wel blij mee.
Erik de Noorman (uit de jaren 60/70): *Gunnar de gevreesde, De koninging van de eilanden, Het raadsel van Thuaim Mor, De romeinse helm, De gouden kroon, Het offer van Svitjold,* (allen compleet), *De witte raaf, De prooi van de rode rots, De wolf en de havik, Het spoor van het zwaard, Gunnar de gevreesde, Het offer van Svitjold,* (allen incompleet, minstens één strook).
Andere strips: *Een zwerver komt thuis, De keine hagedis, Kwakie de ontwikkelde kikker, De tamme kraai, De horizon wordt wijder, Een vakantie in Rotterdam, Matjan de tijger* (allen compleet).
Blondie: groot formaat met steunkleur (40 stuks), klein (20 stuks). Geïnteresseerden schrijven naar: Merijn v/d Hoogenhoff, Brabersweg 21, 3271 LD Mijnsheerenland.

Dan zijn er de brieven voor de rubriek hartewensen, zoals deze:

" Beste redactie, iedereen die zich de titel 'stripliefhebber' toeëigent, weet dat vele stripbeurzen gepaard gaan met signeeracties van één of meerdere tekenaars. Die gaan steeds meer eisen dat de gelukkigen met het te signeren boekje mooi in een wachtrij gaan staan. Nu kan ik wel begrijpen dat de striptekenaar graag persoonlijk contact heeft met de fan voor wie hij moet signeren, maar voor de standhouders die ook nog oprechte stripliefhebbers zijn (en ze bestaan!), is dit uitermate frustrerend. Wij kunnen immers onmogelijk onze stand een uurtje onbewaakt achterlaten. Kunnen de organisatoren daarvoor geen speciale regeling treffen? (Michel uit Eppegem)

Een goeie opmerking, Michel. Bij ons weten zijn er al enkele beurzen waar met deze verzuchting rekening gehouden wordt, zoals Vilvoorde en Nieuwenrode. Hopelijk nemen andere klantvriendelijke organisatoren hier volgend jaar een voorbeeld aan.
De laatste tijd doet zich ook een nieuw type brief-schrijvers voor:

" Hierdoor verzoek ik u mij, tegen betaling, zo mogelijk een exemplaar van het Brabant Strip Magazine nummer 39 te doen toekomen. Ik las namelijk in Stripschrift nr... dat er wellicht één pagina instaat die me kan interesseren. (J. uit Ravenstein) "

Tja, dat is dan jammer natuurlijk, maar het kan niet.
Waarom zouden we een stripliefhebber dat plezier niet gunnen? Zo'n onmensen zijn we ook weer niet. Het is gewoon zo dat we gekozen hebben voor een niet-commerciële formule: we maken zoveel exemplaren als er dat jaar leden zijn, en voorzien enkele extra-jaargangen voor nieuwe leden. Dat is meteen ook de reden waarom we na al die jaren *nog bestaan*. Na al het redactionele werk ook nog eens de boer opgaan om een

het offer van svitjold

Eric de Noorman

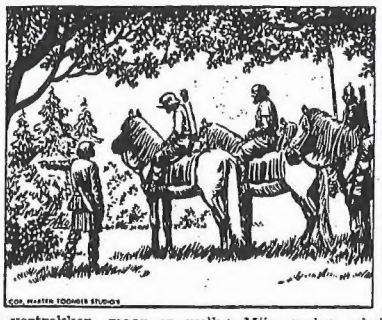

19-30. De voorbereidingen voor de achtervolging zijn snel getroffen en weldra rijden Eric en Svitjold met een gewapende afdeling de poort van Wogram's burcht uit, de velden in.

De nog laag hangende zon beschijnt een vriendelijk landschap; begroeide heuvels welig struikgewas en hier en daar groepjes bomen, van wie het rijpe groen van de zomer reeds wisselden voor bonte, warme najaarskleuren, in schakeringen van geel tot goudbruin.....

Een schoon schouwspel voor wie geen ander doel heeft, dan van de natuur te genieten. Maar Eric en zijn mannen hebben daar nu geen oog voor. De vraag die hen kwelt is; welke weg hebben de ontvoerders gekozen? Zij zijn per schip gekomen en zullen dus zeker ook weer per schip vertrekken, maar op welk deel van de uitgestrekte Noorse kust ligt hun vaartuig? „Ik hoop, dat we spoedig iemand treffen, die ons op weg kan helpen," zegt Eric bezorgd, Het is of de voorzienigheid hem in deze een handje wil helpen; een eindweegs voor hen uit op de weg staat een man, wild met zijn armen zwaaiend,... „Heer Koning," roept hij als zij genaderd zijn, „Mijn vader, ginds....." „Maak het kort, man," zegt de Noorman ongeduldig. „Wij hebben geen tijd voor lange verhalen. Zeg op, wat is er met uw vader gebeurt?"

„Ik weet het niet heer!" hakkelt de man. „Ik denk dat hij overvallen en neergeslagen werd." Eric en Svitjold kijken elkaar aan. Beiden hebben dezelfde gedachten. De Noorman draait zich om in het zadel en beveelt de mannen: „Gij blijft hier wachten, terwijl Heer Svitjold en ik deze zaak onderzoeken. En kijk goed uit uw ogen, voor het geval de onverlaten nog in de buurt zijn!" Zij stijgen af en volgen de man te voet door het struikgewas. Weinige schreden verder zien zij een oude man, die in deernlswekkende toestand tegen een boom .geleund zit.....

deel van de oplage te slijten en uit de kosten te komen, dat zou nét iets teveel gevraagd zijn. Dus blijven we bij de vertrouwde formule: lid of geen lid. Dit jaar hebben we nog **zeven** complete jaargangen over (van de extra honderd!), en omdat we weten dat nieuwe leden graag nog zoveel mogelijk oude nummers aanschaffen, bewaren we die liefst compleet.

" Ha, die oude nummers, wanneer kunnen we die bestellen? " (Bert uit Schoten) ; Komen die oude nummers er nu nog aan of hoe zit dat? (Tony uit Oostende) ; Stuurt u die oude nummers eindelijk op of moet ik ze komen halen? (Jan uit Amsterdam).
(een greep uit een hoge stapel brieven...)

Ja, het is waar, in het begin van het jaar lijken de maanden nog veel langer dan ze in werkelijkheid zijn.
En alle energie gaat steeds aan het afwerken van de nieuwe nummers. (Elke medewerking is welkom). Toch hebben we gedacht aan onze belofte om de oude restanten te bundelen en er is zowaar al een overzicht gemaakt van wat nog te krijgen is. Wij begrijpen het niet, want als het van ons afhing zouden onze jeugdzonden liefst beschimmelen in een vochtige kelder, maar goed. De bestellijst zit in dit nummer of anders in het volgende.

" Ik ben een Nederlands lid en wacht al een tijdje ongerust op m'n albums van Kari Lente. Er is toch niets misgelopen? (Hans, Breda) "

Ja en nee. Toch niet bij ons. Nu al **drie maanden** proberen we eindelijk eens een girorekening te openen op naam van Brabant Strip, om de administratie wat eenvoudiger te laten verlopen. We besparen u de details (zelf naar Breda geweest, briefje gestuurd, telefoontje(s) gepleegd naar Leeuwarden, naar de Belgische Post doorverwezen, terug naar Leeuwarden, het voorgaande bleek allemaal niet nodig, opnieuw van nul gestart, enz...). Het lidgeld persoonlijk bij de leden thuis gaan innen blijkt nog véél eenvoudiger te zijn dan even een rekeningetje te openen... Goed, deze week is ons, na het zoveelste telefoontje, door de Postbank in Leeuwarden beloofd dat het toch nog dit jaar in orde gaat komen. We willen immers graag de boeken in één keer opsturen, samen met een betalingsopdracht én het juiste gironummer. Anders wordt het echt onoverzichtelijk.

Zeer veel genoegen beleven we aan de brieven van vlijitige lezers die onze stukjes uitvlooien en er kleine foutjes uithalen. Zo kreeg de eerste-druk-tabel van de Suske en Wiske tweekleurenreeks ruime belangstelling. Door de reacties konden we zelfs een drietal correcties aanbrengen. Meer moet dat niet zijn. Zodra er plaats is, zetten we de verbeterde tabel er eens in. Zeer mooi in dit genre is de volgende brief, die we dan ook koesteren:

" Beste heer J. Peeters, uw bijdrage over Bravo! in magazine 36 is gewoon een werk om "u" tegen te zeggen. Toch denk ik een kleine vergissing gevonden te hebben. Als tekenaar van "Koning van de bereden politie" wordt Charles Flanders vermeldt. In Bravo! aflevering 13 van de eerste jaargang, blz.5, laatste plaatje van de laatste strook zult u aan de achterpoot van het paard echter de handtekening DEAN ontdekken. Ik heb deze vergeleken met het allereerste nr. van Robbedoes (27.10.1938), het verhaal Tex de cowboy. Wel, als ik de handtekening, ALLEN DEAN, daarmee vergelijk, kom ik tot de conclusie dat het wel degelijk deze man is die de reeks in Bravo! tekende. Dit is natuurlijk niet bedoeld als kritiek. (Paul uit Antwerpen) "

Zoveel detectivewerk doet ons oprecht plezier. Voor de volledigheid moeten we eraan toevoegen dat de vergissing niet het werk was van Jozef Peeters, maar wel van de redactie die aan het artikel een overzicht van de belangrijkste strips toegevoegd had.

Zo, beste leden, hierbij prettige eindejaarsfeesten gewenst vanuit het redactielokaal, waar we bij het schijnsel van de kerstboom nog eens alle brieven herlezen hebben. En laat ze maar komen in 1997, de brieven met zoekertjes, suggesties, vragen en voorstellen tot medewerking!
De redactie.

Gratis zoekertjes.

Schriftelijk meedelen. Hou er rekening mee dat we afsluiten vòòr de 10de van de maand.

GEZOCHT:

* **Kuifje en Hergé** Piraten-parodies-illegalen-affiches, en meer bijzonder, tegen **HOGE vergoeding,** origineel of goede copie van: De zonneroute ('73), De schipbreuk van de Eenhoorn ('72), Het kapitaal van de gulden scharen ('73); *Tintin en Suisse,* genumm. en volledig in kleur , ook nog andere ex. in het Frans-Turks-Chinees-Vietnamees; *magazines*: Vrij tekenen 3a ('83), Furore n° 10 ('78), National Lampoon n° 69 ('84), Snoecks grote almanak ('50), mefi n°5 (07/'78), Quinzy (2.4.79); *diverse*: J. Bucquoy stelt voor: het sex. leven van Lucky Luke; grote romans met kartonnen kaft of wikkel: BOB MORAN (zonder e) n°6, Stalen haai en n° 12, Verzonken gallei; 1 chromo Kuifje en het Haaienmeer, rechtse deel n° IV van mevr. Vlek; Postkaarten ARNO: nrs. 26,27,28,29
  Guy van Humbeeck, (0032) (0)2/460.3302, fax 460.51.98 (43)
* **Kiekeboe** kleurblaadjes poppenspel: De zigeunerkoning, De gouden pijp, Smokkel bij Mac Doddel, Triangl de grote; Top Roddel; Zwan stickers ; Jan Bosschaert nieuwjaarskaarten 1990-1991
  Chris Huybrechts, 03/665.16.82 (43)
* **Comics**, zowel Nederlandse als Amerikaanse (HIP comics, X-men, Fantastic Four, Superman, Spiderman, enz...); ook ruilen! ;strips: Largo Winch (1°druk, hc), Kari Lente Kris Van Den bergh, 03/827.96.39 (43)
* **Kuifje** losse nrs. **1953** 25, **'54** 1,38,40,50 , **'55** 32, **'56** 17,40, **'57** 37,44,47,51, **'58** 1,3,4,6,10,26,35,47,50, **'59** 1,2,4,8,19,38, **'60** 2,9,13,18, **'61** 2,6,20,28, **'66** 3
  Paul De Bont, Vooreel 33, 2380 Ravels (43)
* **De zwarte van mijnheer de Wit (Vandersteen);** SOS op de planeet Jupinus (De Vlijt); Panda krantenknipsels of kopies (Toonder); Sandy en Hoppy album 1 (Rijperman) eventueel ruilmateriaal: gekartonneerde Kuifjes 1° druk, Suske en Wiske, Nero, enz... Walter Lembrechts, 050/41.58.89 (43)
* **Willy Vandersteen** *De man die zijn volkske leerde lachen*, VTB '82 ; De familie Snoek 3,5 (sterrenkaft) in goede staat ; De vrolijke bengels 2 in goede staat ; Suske en Wiske *La Licorne solitaire* (uitgave R. Malherbe '87) Peter van der Knoop, Tuniserf 195, 3067 WV Rotterdam
* **Suske en Wiske** 25 jaar jubileumuitgave in goede staat; Vandersteen collectie 1&2 ('t Vlaams Stripctr.); De Toestand 7,8,12; *Achtergronden van het beeldverhaal* 4,5,6,7,9,10; *40 jaar weekblad Kuifje*, jubileum-boek Lombard; *Wordt Vervolgd-Stripleksikon der lage landen* , liefst gekartonneerd ; Hergé/Kuifje: artikels, recensie's, informatie. Dit alles ook ruilen (zie verderop) Martin Floré 050/37.09.77 (vmiddag+weekend)
* **Zonneland** (voor raadpleging) 1937 nr. 40,41,42; 1975, nr.45 t/m 50
  Jozef Peeters, Lobergenbos 27, 3010 Leuven.
* **Minitoe,** bijvoegsel bij Het Nieuws van de dag, (verschillende jaargangen)
  Jean-Pierre Legein 058/51.23.02
* **KZV** in de originele banden, **Heroics** en het Tom Poes plaatjesalbum in het Frans (Belgische versie), alles in zeer goede staat. Rob Bosman, Diemzigt 7, 1111 TW Diemen, Nl. -40-
* **Suske en Wiske**: stickers, albumposters, allerlei papierwerk; Walthéry curiosa. Ik heb ruilmateriaal
  Jos Greven 089/50.31.16 na 17u.
* **Comics en classics:** Amerikaans of Nederlands, o.a.: Fantastic Four/4 verdedigers; Hip Comics; Vanderhout uitgaven. Ook ruilen mogelijk tegen divers aanbod klassieke en antieke strips
* **Bravo** losse nummers 7°jg.; **Mickey** los nr. 422 ; **Pep** jg. 1965 ; **Ons Volkske** albums 10, 28, 29 ; **Ohee** 15,34,99 ; **Robbedoes** nr.457 ; Patrick Vranken 052/30.50.40.

TE KOOP/RUILEN:

* **Kiekeboe:** mooie reeks <u>eerste drukken</u>, van nr. 3 tot nr.40 Joppe Broeckhoven 03/645.61.51
* **Johan en Pirrewiet** De dwerg in het rotsbos (1°dr, zeer frisse, goede staat), Het raadsel van de maansteen (goede staat), De bron der goden, De fluit met zes smurfen, Het onzalige land (allen redelijk), De hekserij van Bozerik (goed), De horde van de raaf (nieuw) Chris Huybrechts, 03/665.16.82 (43)
* **Kuifje poppen:** 5 van de Seri Collectie; Posters van Suske en Wiske en Kuifje; Reeksen: Pol (Casterman) 1-18; Lester Cockney 1-6; B.J. Hawker 1-5; Stephane 1-7; Domino 1-3; Stany Derval 1,2,omnibus; De wakers (kart.), Kuifje verzamelalbum 21; Reclamestrips: Yoko Tsuno, Bollie en Billie (Tesa); Suske en Wiske (textielcolliectie); alles in perfecte staat. Roland Mees, 03/775.64.50 <u>na</u> 18u. (43)
* **Suske en Wiske:** posters, kartonpanelen, reclameuitgaven, albums, stripppies, puzzles, popjes, curiosa, gadgets,... en interessante dingen van andere strips John Vannieuwenhove (09/252.17.31) (43)
* **Stripcuriosa, stickers, posters, gadgets** (SW, Kiekeboe, Kuifje,...)
  Stripauteurs: interview pakket (o.a. E. Raven, Vance, P. Geerts, H. Leemans...)
  Hergé/Kuifje: artikels, posters,...(zie ook: gezocht)
  Martin Floré 050/37.09.77 (vmiddag+weekend).
* **Suske en Wiske:** De Zwarte zwaan (1°dr), De geverniste zeerovers (1°dr), De Tartaarse helm (2°dr), De Stemmenrover (2°dr); Ons Volkske albums 23,24,25,26,27,28; Robbedoes album 52. Prijs overeen te komen. Harry de Cock 052/35.11.35 -39-
* **Robbedoesalbums** nrs. 32,33,34,35 in goede tot zeer goede staat. Ruilen tegen albums tussen nr. 45 en 63 kan. Patrick Vranken

EINDELIJK ! Nr. 5 is er ook !

"De grote Vlaamse tekenaars deel 5 - Jan Bosschaert" bevat alles over SAM en de andere creaties van Jan Bosschaert

Harde kaft, genummerd en gesigneerd met unieke garagesleutel - 795,-

Slappe kaft - 295,-

NU VERKRIJGBAAR IN DE STRIPWINKEL !

Hebt u de andere 4 al ?

Info : (058) 51 88 10

STRIPS - GADGETS - WENSKAARTEN - SNOEP - DRANK

Open : ma-do: 14-18u ; vr: 14-18u30 ; za: 10-18u

STRIPWINKEL

COMIC STRIPS

DE SPECIAALZAAK IN STRIPS

Hoogstraat 28 - 2800 Mechelen

Tel. 015/ 42.06.50

STRIPWINKEL TISTJEN DOP

Patersstraat 96, 2300 Turnhout

Tel. en fax: 014-428829

Woensdag gesloten !

Speciaalzaak strips

Plouvier A. - Mahy C.

PHILBO

Boek- en papierhandel

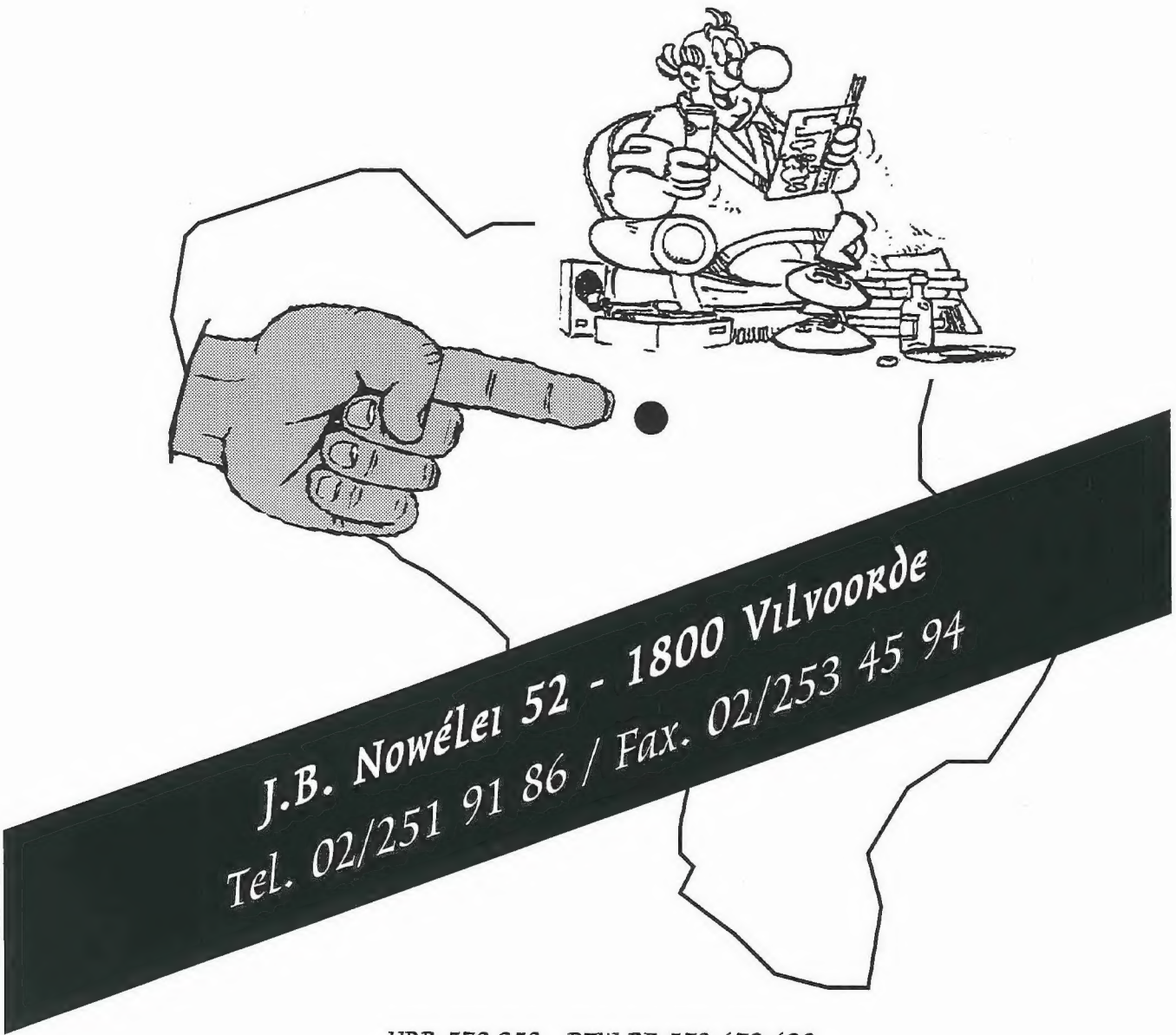

HRB 570.358 - BTW BE 578.679.630

Artis - Historia en Soubry Ruilcentrum

Ontwerp Drukkerij Dupress 02/253 62 19